

V Y D E R č. 3 / 1 9 8 7

na tému : právo na slobodu

O b s a h :

Martin Rázus :

ď, buďte žehnaní /našim bojovníkom/ 1

Vatikánska inštrukcia o kresťanskej slobode
a oslobodení 2

Prisľúbenia Božského Srdca,
zjavené svätej Márii Margite Alocoque 3

Vnútorná suverenita-Carlsberská deklarácia
Program dohody Poliakov z roku 1982 4

Mons. Viktor Trstenský :

List Krajskému súdu v Banskej Bystrici z 5.8.1986 10

Čo je Apoštolát modlitby? 16

Oznaky :

Nová kniha o Andrejovi Hlinkovi
V apríli 1984 zomrel v Ríme Dario Detti,
priateľ Slovákov a splupracovník časopisu 17

Z prílohy českého samizdatevého časopisu
Informace o Církvi č. 6/1986 preberáme :

Hlavné pojednávanie so šiestimi katolíkmi 18

Základné pravidlá hry /v styku s mocou/ 30

Ste odpočúvaní ! 40

Martin Rázus

6, BUDTE ŽEHNANÍ !

/Našim bojovníkom./

Štit pevný, hrádby bášt z prás ani kremeň,
čo sutia nápad i znovia,
hoj, hrdinovia,
u riek i stráňami
dolín i po svahoch hôrnych temien
striehnúci na zbojnič, s vrahom sa rvúci
a všetko za svojeť ochotne obetujúci -

ó, budte žehnaní - ó, budte žehnaní
za noci studené, za noci dravé,
za dni zlé, za chvíle s vôleou dobrou,
za lásku, ktorá vás mení v obrov,
za viery plamene, čo z očí svietia vám
horúce, plápolavé!

Vám patria vavríny, vám i hold piesní,
bo krok váš zhatil vpád ukrutný, besný,
drúci sa ku srdcu drahej zeme
s heslami blážnivých úsvitov,
a meniac zmladlý kraj v trúchlivý hrobítov:
čo máme, vieme - vám ďakujeme!!

ó, budte žehnaní - ó, budte žehnaní
námi i našimi detnými dietkami
za krv, jej vzácnosť rty nevyslovia...
hoj, hrdinovia,
tá krv zväz našich sŕdc na veky pečati,
ste hodní cibivu, hodní aj odplaty,
vám večným dľžnikom ten náš národ!

Zobrané spisy Martina Rázusa, zv. 5, vydala Matica Slovenská,
Turč. sv. Martin, 1943, str. 148.

- o -

Narodil sa nám v Betleheme Kráľ!

=====

Najmilší, náš Spasiteľ sa dnes narodil, radujme sa. Nepatrí sa dávať miesto smútka vtedy, keď je deň narodenia života, ktorý odstrániac strach zo smrti, priniesol nám radosť zo slúbenej večnosti. Preto ďakujeme Bohu Otcu skrze Syna v Duchu Svätom za jeho veľké milosrdenstvo, ktorým si nás zamiloval a zlutoval sa nad nami a keď sme boli mŕtví v hriechoch oživil nás v Kristovi, aby sme sa stali novým tvorením a novým obrazom. Odložme teda starého človeka s jeho skutkami a pretože sme dosiahli účasť na Kristovom narodení, zrieknime sa skutkov tela a nevracajme sa k starému nízkemu spôsobu života. Pamäťajme, akej Hlavu a akého tela sme údmi. Skrze svätość krstu stali sme sa chránom Ducha Svätého a preto utekajme pred nešľachetnými činnimi, aby sme zase nepadli do diabloského otroctva, ved našou výkupnou cenou je krv Kristova" /Sy. Lev Veľký, pápež/

V láske toho Vykupiteľa a Jeho i našej drahej Matky s vrelym pozdravom oddaný

Trstená-Vianoce 1986

Nový rok 1987

Mons. Viktor Trstenský, rk.kňaz m.sl.

- o -

VATIKÁNSKA INŠTRUKCIA O KREŠŤANSKEJ SLOBODE A OSLOBODENÍ.

Ako je známe, v auguste 1984 vatikánska Kongregácia pre učenie viery ohlásila inštrukciu "Libertatis nuntius - o niektorých aspektoch teológie oslobodenia". Tento dokument, nazývaný tiež "Inštrukcia Ratzingera" /podľa kardinála, stojaceho na čele Kongregácie pre učenie viery/, ukazujúci na isté deformácie nebezpečenstva obsiahnuté v teóriach niektorých predstaviteľov teológie oslobodenia, vyvolal širokú diskusiu. Avšak už vtedy bol vo Vatikáne ohlásený druhý dokument, ktorý mal formulovať pozitívne stanovisko Učiteľského úradu Cirkvi voči problémom slobody a oslobodenia. Tento druhý dokument, tvoriaci akoby doplnok prvého, bol 5. apríla 1986 ohlásený vo Vatikáne. Dokument bol podpísaný kardinálom Ratzingerom a potvrdený Svätým Otcem Jánom Pavlom II.

Nový dokument s názvom "Inštrukcia o kresťanskej slobode a oslobodení" je rozdeľený na päť kapitol:

Prvá kapitola hovorí o situácii slobody v súčasnom svete, o úspechoch a premenách súčasného procesu oslobodenia. Obracia pozornosť na všeobecnosť novodobého oslobodeneckej hnutia a na nebezpečenstvo vyplývajúce z moci, akú človek má nad prírodou, z technologických úspechov a tiež z individualizmu a kolektivizmu.

Druhá časť prvej kapítoly sa zaoberá slobodou v skúsenosti Božieho ľudu. Pripomína, že Cirkva v posledných storočiach dvoľala svoj hlas, aby varovala pred deformáciu, ktoré obzahovali riziko, že oslobodzovacie nadšenie sa premení na horké rozdarcvanie. Cirkva intervenovala v mene pravdy o človeku stvorenom na Boží obraz.

Druhá kapitola s povolením človeka k slobode od hriechu pripomína teologicke a biblické zásady povolenia človeka k slobode a tiež ukazuje na zlo ako na príčinu rozdelenia a utlaku. Obracia tiež pozornosť na to, že ateizmus je mylné formou emanačného človeka.

Tretia kapitola sa zaoberá kresťanským oslobodením a kresťanskou slobodou, začína júc oslobodením, aké v Starom zákone okúsil izraelský národ vďaka Božiemu zásahu, ktorý ho vyviedol z ľažkej ekonomickej, politickej a kultúrnej poroby. Avšak plnú slobodu pri niesol Ruđastu Kristus, ktorý nás svojou smrťou a zmŕtvychvstaniom oslobodil od nezriadenej samolásky, ktorá je prameňom pohrdania bližnými a túžby ovládať ľudí.

Štvrtá kapitola ukazuje na oslobodzovacie poslanie Cirkvi. Hovorí o integrálnej spáse sveta. Poukazuje na evanjelizáciu a hovorí o úlohe cirkvených základných spoločenstiev a iných kresťanských skupín.

Piate, posledná kapitola, obsahuje súhrn sociálnej náuky Cirkvi a smernice, ako včleniť do praktického života kresťanské učenie o oslobodení. Čítame v nej okrem iného, že Cirkva dáva v osovinej sociálnej náuke systém kritérií a tiež pokynov ku konaniu takým spôsobom, aby hlboké zmeny, aké vyžaduje situácia nádze a nespravidlivosti v mnohých krajinách, boli uskutočnené spôsobom slúžiacim opravdivému dobru ľudí. Cirkva neváha pranierovať životné predmienky urážajúce dôstojnlosť a slobodu človeka. Samozrejme, Cirkva je si vedomá ťažkostí a problémov stojacich pred spoločnosťami, a preto chce nájsť ich adekvátre riešenie. Jednako Cirkva súdi, že najprv treba apeľovať na otázky duchovné a morálne, ak túžime previest patríčne ekonomicke a spoločenské zmeny, ktoré by boli skutočne v prospech človeka. Priznávanie prvenstva štruktúram a technickej

organizácií, ... /cenzurované/ ... Predsa uznávaná priorita slobody a obrétenia srdca ani trochu nevyhľadáva nutnosť zmien nesprávodlivých štruktúr. Je teda skutočne oprávnené, aby tí, ktorí trpia útlak zo strany vlastníkov bohatstva alebo politickej moci, mieralne dovolenými prostriedkami usilovali utvoriť také štruktury, v ktorých by boli naložaj rešpektované ľudské práva. Každopádne čistáva skutočnosťou, že samotné štruktúry, utvorené pre dobro ľudu, nie sú schopné vytvoriť a zabezpečiť nový spoločenský poriadok. Iríčinou toho je korupcia, ktorá ovláda v niektorých krajinách štátnu správu.

V procese osloboodenia nemožno abstrahovať od historickej situácie a ani národné kultúrnu identitu národa. V dôsledku toho nemôžno pasívne akceptovať, keď použitím sily a manipuláciou verejnej mienky je zachvátený štátny aparát a násakomne sa na huncuje danej spoločnosti impozovaná ideológia, ktorá odporuje skutočným hodnotám národa.

Hoci Cirkev pozabudzuje a podporuje činnosť takých združení ako sú odbory, ktoré bojujú za ochranu správodlivých prav robotníkov, predsa Cirkev neuznáva teóriu, ktorá vidi v triednom boji dynamizmus spoločenského a kultúrneho života. Kresťan vždy uprednostní metódou dialógu a dôhody.

V závere inštrukcia pripomína, že kresťan je povolený konat v súlade s pravdom a teda pracovať na uskutočnení civilizácie lásky.

/Tygodník powszechny, č. 15/1986/.

- o -

PRÍSLUŠENSTVIA Božského Srdca, zjavené sv. Márii Margite.

Ctitelom svojho Srdca dal Pán Ježiš týchto dvanásť prislúbení:

1. Dám im všetky milosti potrebné ich stávu.
2. Ich rodinám udelím pokoja.
3. Poteším ich vo všetkých protivenstvách.
4. V živote, ale hlavne pri smrti im budem bezpečnou ochranou.
5. Hojne požehnám každé ich počujatie.
6. Hvieždici nájdu v mojom Srdeci prameň a nekonečné more milosrdenstva.
7. Vlažné duše sa stanú horlivými.
8. Horlivé duše obiahnu chytrou veľkú dokonalosť.
9. Domy, v ktorých si zavesia a uctia súraz môjho Srdca, odmením požehnaním.
10. Kňazom dám milosť obrátiť aj najzaviedlivejšie srdcia.
11. Mená tých, čo rozširujú túto polnožnosť, vpíšem do svojho Srdca a nikdy ich stade nevytriem.
12. V prehojnom milosrdenstve svojho Srdca slubujem, že všetkým, čo budú prijímať v prvej piatky deväť mesiacov po sebe, udelím milosť konečného pokánia: že neumrú v mojej nemilosti, ani bez prijatia potrebných sviatostí, lebo moje Srdce sa im stane bezpečným útulkom v poslednej chvíli.

- o -

**Vnútorná suverenita - Carlsberská deklarácia.
Program dohody Poliakov z roku 1982.**

/Túto deklaráciu rozviedol tiež P. František Blachnicki na polsko-českom smečku vo Frankene, uvedené v časopise Štúdie 84/VI-1982/ str. 587-588/.

Situácia v ktorej sa ocitlo Poľsko o 13. decembri 1981 a v akej je po osan mesiacoch vojnoveho stavu, vyžaduje od nás dve veci:

- jasný a reálny program, ukazujúci východisko zo situácie,
- jednotu všetkých oslobodenecích síl pôsobiacich medzi Poliakmi a v záujme Poliakov na základe takéhoto programu.

Program musí stanoviť hodnoty, postoje, smery a metódy činnosti uznané či prijateľné pre všetky skupiny a oslobodzovacie sily, pre všetky morálne autority poľského národa. Musí to byť teda rámco-vý program, zároveň však natolik konkrétny, aby mohol podniesť spoluúčasť. Musí zjednotiť v uznaní zásad a cieľov cirkev a národ, Poliakov vo vlasti a v zahraničí, predstaviteľov rôznych generácií, Solidaritu a iné oslobodzovacie hnutia pôsobiace v podzemí i verejnosti. Ďalej musí zjednotiť Poliakov a všetky ostatné národy bojujúce v podobnej situácii za svoje oslobodenie. a to ako vo vlasti, ~~ako~~ i v emigrácii.

Účastníci sympozia, ktoré sa konalo v Carlsbergu vo Falcku /NSR/ v dňoch 27.-29. augusta 1982 z iniciatívy Kresťanskej siužby oslobodenia národov, vyjadrujú presvedčenie, že program "vnútornej suverenity", ktorý prejednali, zodpovedá uvedeným požiadavkám a môže sa stať spoločnou základnou činnosti všetkých Poliakov smerujúcej k oslobodeniu národa a k súčinnosti s inými národmi usilujúcimi sa o rovnaký cieľ.

Program bol sformulovaný do 17 téz, rozdelených do troch kapitol. V dodatku nazvanom "Náčrt všeobecnej stratégie poľského boja o suverenitu" je v desiatich dopĺňajúcich tézach ešte raz formulovaný program "vnútornej suverenity", pričom sa v trocha pozmenenej forme opakujú niektoré už predtým uvedené tézy.

Dodatak môžeme považovať za skrátené a samostatné spracovanie našej témy a programu. Účastníci sympozia, ktorí podpisali deklaráciu, obracajú sa na všetkých, ktorým ide o oslobodenie Poľska a iných národov a ktorí pôsobia individuálne ale sú organizovaní v združeniach, aby sa pripojili ku Carlsberskej dohode a tým aby sa navzájom podporovali pri uskutočňovaní programu oslobodenia nazванého "vnútorná suverenita".

I. Vnútorná suverenita ako program oslobodenia.

1. Formulácia "vnútorná suverenita" ako názov programu oslobodenia poľského národa /a iných národov/ neznáčí, že ide o nejaký minimálny program alebo že sa snáď neusiluje o plnú vonkajšiu suverenitu národa, ale chce práve ukázať cestu k takéjto suverenite. Prídavné meno "vnútorná" neznamená, že sa suverenita obmedzuje na oblasť psychického, duchovného života, ale označuje všetky druhy suverenity, ktoré môžu byť už teraz dosiahnuté, hoci chýba ešte úplná vonkajšia, politická suverenita.

2. V programe "vnútornej suverenity" treba vidieť tri oblasti úloh uskutočňovaných zároveň - prípadne ako tri po sebe nasledujúce etapy. Sú to tieto:

- a/ individuálna /osobná/ suverenita,
- b/ suverenita malej skupiny /združenia/,
- c/ suverenita spoločenských, hospodárskych a kultúrnych systémov.

Úplná sloboda politická suverenita, t.j. štvrtá etapa, bude prirodzeným a nutným dôsledkom procesu získavania suverenity v ostatných troch etapách.

3. Suverenitu alebo slobodu jedinca sám rozhodovať o sebe treba chápať v personalistickom zmysle ako vlastnosť patriaca k neodcudziteľným ľudským právam rovnako ako k právam pospolitosti tvoriacej národ. Nikto teda nemôže očakávať a žiadať od Poliakov, aby sa nadobro vzdali práva na suverenitu - takáto rezignácia nemôže byť zdôvodnená žiadnymi argumentami tzv. politického realizmu či geopolitiky, lebo právo na suverenitu patrí k etickým požiadavkám, ktoré nezávisia od aktuálnych politických konšteláciach.

Existuje iba otázka taktiky, otázka metódy vedúcej k získaniu úplnej suverenity, predmetom diskusie však nemôže byť konečný cieľ polského oslobodeneckeho boja. Tak isto vidí tento problém aj pápež Ján Pavol II., ktorý často konštatoval, že Poľsko je krajina, "ktorá má plné právo byť vlastou suverénneho národa" /Generálna audiencia 20. januára 1982/.

4. Jasné vedomie cieľa, t.j. suverenity ako neodcudziteľného ľudského práva a práva národa, ako etickej požiadavky, rovnako ako túžba dosiahnuť ju a realizovať ju - vyjadrujúc takto verejne - sa musí stať základom a východiskom všetkých iniciatív a oslobodeneckej úsilia Poliakov vo vlasti i mimo nej. Získanie takéhoto presvedčenia a jeho verejné vyjadrenie je zároveň reálnou skutočnosťou a oslobodzovacím činom, ktorý spôsobí že ten, kto má takýto postoj, stojí duchovne nad zotročujúcou silou, že sa dobrovolne nevzdáva do otroctva.

II. Individuálna suverenita.

5. Suverenita jednotlivca ako uvedomelého a slobodného subjektu práv a zodpovednosti je základom a zdrojom všetkej ďalšej suverenity, a preto je v celom oslobodzovačom snažení potrebné predovšetkým zo všetkých síl smerovať k realizovaniu tejto suverenity. Táto suverenita je predpokladom vonkajšej suverenity, samotná však nie je podmienená vonkajšími okolnosťami a v konečnom dôsledku záleží iba na slobodnom rozhodnutí jedinca.

Ak pochopíme túto tézu a presvedčime sa o jej správnosti, potom máme klúč ku každému oslobodeneckejmu hnutiu - táto zásada dodáva hnutiu dynamiku a prepocíčiava mu neochvejnú silu a vieru vo víťazstvo.

6. Predchádzajúca téza je jednoduchou dôsledok kresťanského náhľadu na človeka ako na osobnosť, ktorá realizuje svoju dôstojnosť a svoju slobodu tým, že dobrovoľne uznáva rôzne hodnoty, hlavne pravdu, pričom ich zároveň vyznáva a v živote uskutočňuje. Od uskutočňovania svojej slobody a suverenity môže človeka zdržiavať iba strach. Ak človek prekoná strach a ak sa rozhodne pre pravdu a iné hodnoty podstúpiť utrpenie, stratu slobody a dokonca i života, stane sa slobodným človekom i vtedy, keď bude navonok zotročený. V tomto je podstata vnútornnej, individuálnej suverenity, uskutočnenia ktorej zostáva v konečnom dôsledku v jeho moci - v tom mu nikto nemôže zabrániť.

7. Všetky totalitárne režimy, a hlavne sovietsky komunizmus zotročujúci Poľsko a iné národy východnej Európy, snažia sa predovšetkým obmedziť a zníciť túto vnútornú suverenitu jedinca, lebo v nej vidia najväčšiu prekážku pre realizovanie svojich vládychivých plánov. Preto ich základnou zbraňou sú ľož a strach, ktorý má ľudom zabrániť hovoriť pravdu, dožadovať sa jej a podla nej konať. Preto suverenita jedinca, ktorý odvážne hľása pravdu a obhajuje individuálne a morálne hodnoty, je vždy nutne víťazstvom nad

zotročujúcim systémom a zasahuje ho v jeho najcitlivejšom mieste. Vyčovať ľudí k takému postoju, posilovať ich v tom, aby ho dávali nájavo, rozširovať správy o príkladoch takého konania, vysoko hodnotiť jeho význam - to všetko má veľký význam a rozhodujúci význam pre duchovný boj za oslobodenie zo sovietskeho totalitarizmu.

8. Ďalším zdrojom a prejavom individuálnej suverenity je vernosť príkazom svedomia. Sovietsky komunizmus sústavne znásilňuje svedomie ľudí a vyžaduje, aby sa všetko a všetci bezpodmienečne podriadili záujmom tyranského režimu, ktorý sa považuje za absolútnu a definitívnu formu. Pomocou strachu sú ľudia nútení spolupracovať so zlom napriek svedomiu, presvedčenia. Zároveň sú podporované všetky iné formy demoralizácie, nadobúdajúce formu spoločenských chorôb, aby sa tak z ľudí stali otroci.

Všetká činnosť smerujúca k morálnej obrane, k výchove a posilňovaniu ľudí tak, aby konali v súlade so svedomím, ktoré sa uznáva za najvyššiu normu konania bez ohľadu na dôsledky, sa stáva zároveň bojom za oslobodenie národa, a to bojom klúčovým a rozhodujúcim.

9. Najvyšší stupeň suverenity dosiahne jedine vtedy, ak sa zbaví svojom boji za oslobodenie nenávisti a používania sily. Heslo bojovať proti sile silou, ktorá je často slabšia a je spojená so skutočným hrdinstvom, treba ďnes uznať za zastaraný spôsob revolúcie. Ľudstvo vypracovalo vo svojej vyšej vývojovej etape formu revolúcie vylučujúcej použitie násilia a prevahy a očistenú od nenávisti, formu, ktorá vysoko dvíha dôstojnosť človeka a robí ho celkom suverénnym. Táto revolúcia, ktoré má korene v evanjeliu a v kresťanstve - jej duchovnými otcasmi sa v súčasnom období stali Mahatma Gándi a Martin Luther King - sa osvedčila tiež v sociálnej a politickej oblasti; je príznačná tiež pre rovolúcie polského augusta 1980 a polskej Solidarity. V tejto chvíli neexistuje dôležitejšia úloha ako snaha zachovať tento zisk polského oslobodeneckejho boja a snažiť sa o to, aby sa Poliaci nedali zvesti na starú cestu revolúcie konfrontačného typu, ktorého symbolom sa stala barikáda. Nová revolúcia predpokladá ovšem vysoký morálny profil svojich vodcov a skupín, ktoré dávajú podnety a vedú. Títo ľudia musia pochopíť, že touto cestou sa dá dosiahnuť vyššieho stupňa vnútornej suverenity bez ohľadu na to, či ľudia v takomto boji dosahujú víťazstvo alebo sa stávajú jeho obeťou.

10. Uvedené postoje, ktoré tvoria obsah pojmu "vnútorná suverenita", musia mať náboženský, kresťanský základ. Iba vo svetle Kristovho kríza možno nájsť zmysel obetí, prinášaných v mene pravdy a iných morálnych a individuálnych hodnôt a iba v tejto skutočnosti možno nájsť silu na prekonanie nenávisti a túžby po odpláte. Tu, v znaku kríža, sa najvnútorejšie stretajú cesty národa a cirkvi, ich náboženské, kresťanské cesty boja za oslobodenie. Ak sa majú tieto cesty stretнúť a skutočne hlboko preniknúť, musí národnoslobodenecký boj uznať hodnoty a prednosti "individuálnej suverenity" - zároveň však musí cirkev a príslušníci porozumieť evanjeliu ako Dobrej zvesti o osloboodení človeka na všetkých úsekuach jej existencie a musia vieriť prežívať nie ako útek z tchto sveta, ale ako reálnu silu, ktorá môže meniť človeka a spoločnosť.

To viedie k požiadavke obnovy cirkvi a zároveň sa tým preverujú tí, ktorí reprezentujú cirkev v oblasti ich vonkajších stykov so svetskou mocou a v oblasti tzv. diplomatických stykov.

III. Suverenita skupín a spoločenských systémov.

11. Nie je ľaké dosiahnuť individuálnu suverenitu a nie je ľahké si ju podržať. Pritom je to jediná, účinná cesta k oslobodeniu v dnešnom svete. Výchova k takto chápanej suverenite sa preto musí stať ústrednou úlohou oslobodzovacieho hnutia. Úloha nemôže byť splnená bez

v z n i k u m a l y c h s k u p i n , k r a c h o v a n i e o d n a r u žení, ľedinec musí mať okolo seba kolektív, ak má vnútorne vyzriēť a dosiahnuť vlastnú suverenitu. Organizovanie čo najväčšieho počtu malých skupín, ktoré sa budú usilovať o realizovanie skutočných individuálnych hodnôt, poskytuje pomoc a oporu jedincom, ktorí sa snažia dosiahnuť a udržať si vlastnú suverenitu, zároveň sa však tieto skupiny samy stávajú suverénnym subjektom a svojou existenciou a činnosťou rozširujú priestor slobody v spoločnosti.

12. Na prvom mieste medzi malými skupinami a združeniami, ktoré sa môžu stať prostredím, v ktorom sa vytvára individuálna suverenita /pričom sa samotné môžu stať vo veľkej miere suverénym objektom/, treba uviesť rodiny. Rodina sa najvhľadnejšie môže stať prostredím, ktoré sa uzavrie pred pôsobením ľahkej propagandy a ostane takto du chovne nezávislá. Tako čápaná suverenita rodín sa musí stať uvedomeno plánovanou a podporovanou snahou oslobodzovacieho hnutia.

13. S rodinami ako stavivom treba tvoriť na spoločenskom základe s e - b a v z d e l á v a c i e s k a p i n y , venujúce sa oslobodeneckej problematike, a to podľa vzorov ľajných kurzov v období 2. svetovej vojny. Pre tieto skupiny treba vytvoriť program a materiály, pričom treba využiť hlavné magnetofónové kazety. Takéto kurzy, ktoré by prevzali úlohu tzv. "lietajúcich univerzít", môžu vznikať tiež v závodoch, na vysokých alebo iných školách atď. Široká a stále sa rozrastajúca siet takýchto sebavzdelávacích skupín, šikovne podporovanými programovými a redakčnými strediskami, môže vyvinúť veľký vplyv na výchovu spoločnosti k vnútornej suverenite.

14. Okrem týchto skupín, slúžiacich šíreniu pravdy oslobodzujúcej človeka, musí pracovať iná siet, siet skupín v zájomnej pomerne - charitatívnych skupín, pôsobiacich v úzkej spolupráci s cirkvou a jej akciami a využívajúcej jej tradíciu a skúsenosti v sociálnej a charitatívnej činnosti. V oblasti skutkov milocrdenstva a služby blížnym človek prežíva zvlášť intenzívne svoju suverenitu.

15. Na základe malých skupín sa organizujú najrozličnejšie skupiny odporu a priame oslobodzovacie akcie v spoločenskej a politickej oblasti. Treba, aby tiež tieto skupiny prevzali do svojho programu výchovné prvky, prehľbujúce zásady individuálnej suverenity, ako i prvky programu vyššie uvedených skupín, s ktorými táto siet musí spolupracovať. Zabráni sa tým izolácii a jednostrannosti a obe siete sa stanú súčasťou širokého hnutia vnútornej suverenity.

16. Povzbudzovaním postojov individuálnej suverenity a vytváraním suverénnych nezávislých skupín bude možné uskutočniť tretiu etapu plánu oslobodenia - suverenitu celých systémov /spoločenských, kultúrnych a politických/. Naskytujú sa pri tom mnohé možnosti, takže možno uviesť ľba niekoľko ako príklad. Bolo by potrebné im venovať podrobnejšíu štúdiu a analýzu. K systémom, ktoré majú veľký dosah pôsobnosti a ktoré sú vo veľkej miere suverénne, patrí rodina a cirkev. Ďalej treba predovšetkým poukázať na závod, prípadne na celý súbor pracovísk. V tejto oblasti sa problematika vnútornej suverenity stretáva s problematikou nezávislých odborov - a teda prakticky s problematikou Solidarity a robotníckych sanospráv. Toto všecko je potom spojené s rozsiahľou a bohatou problematikou hospodárskeho života a suverenity v tejto oblasti.

Nakoniec treba uviesť úsek kultúrneho života ako významnú oblasť, v ktorej - a rovnako jej prostredníctvom - treba realizovať požiadavku vnútornej suverenity.

17. Všetko, o čom sa hovorí v predchádzajúcom česlak, nie je iba programom do budúcnosti, ale je to skutočnosť, ktorá sa už začína rozvíjať.

Terajšie obdobie vyžaduje, aby sa vypracovala všeobecná stratégia polského boja za oslobodenie a suverenitu. V poslednej časti dokumentu

~~je verejný pokus načrtiť v hrubých rysoch takúto - všeobecné - strategiu, pričom sa vychádza z predchádzajúcich téz.~~

IV. Náčrt všeobecnej stratégie polského boja za suverenitu.

1. Polský boj za suverenitu nemôže byť vedený z národnej alebo politicej pozície, ale z pozície boja o neodcudziteľné práva jedinca a národa na sebaurčenie čiže boja za suverenitu. Tento boj sa teda nemôže dostať do konfliktu s niektorým politickým smerom alebo so záujmami iných národov; Poľsko sa týmto ocitne v jednom rade so všetkými inštitúciami a národmi, ktoré bojujú o tie isté hodnoty.

2. Úplná suverenita, zahrňujúca tiež politickú sféru, sa musí stať jasne formulovaným cieľom oslobođeneckého boja bez ohľadu na argumenty tzv. politického realizmu alebo geopolitiky. Takáto suverenita patrí totiž k neodcudziteľným právam národa ako spoločenstva ľudí, je etickou - t.j. absolútou - požiadavkou a nikto nemá právo žiadať od Poliakov, aby sa vzdali práva na túto požiadavku verejne vyjadriť. Formulovaním tejto požiadavky Poliaci dávajú prvý, potrebný krok na ceste k získaniu vnútornej a duchovnej /individuálnej/ suverenity.

3. Uvedená požiadavka vyplýva taktiež z podstaty ľudskej slobody, ktorá spočíva na zásade, že človek smie verejne vyznávať a realizovať pravdu, ktorú vnútorne spoznáva a uznáva. Preto musí prekonáť strach a pravdu žiť. Strach môže človek prekonať iba vtedy, keď uzná pravdu za takú hodnotu, pre ktorú stojí za to trpieť a pričať obete. Kto bude túto pravdu zachovávať, zostane slobodný i v väzení; zostane slobodný i v prípade, že bude musieť za pravdu položiť život. Táto koncepcia oslobođenia prostredníctvom pravdy, za ktorú sa nebojíme podstúpiť utrpenie a vziať na seba hoci i križ, stáva sa zvlášt významná v oblasti ovláданej sovietskym totalitarizmom, ktorý svoju silu založil na rozširovaní lží a zastrašovania ľudí. Rozširovanie pravdy a odstraňovanie strachu je preto prvá zásada víťaznej stratégie v boji s týmto systémom.

4. Druhá, rovnako dôležitá zásada tejto stratégie je skutočnosť, že v boji proti tyranskej nadvláde odmietneme nenávisť, tížbu po odplatе, používanie násilia a všetkých foriem terorizmu. Túto požiadavku nemôžeme odôvodniť iba pragmaticky, t.j. tým, že sa takto zabráni obetám a vylievaniu krvi, ale predovšetkým tým, že takýmto spôsobom si človek uchová svoju dôstojnosť, stane sa úplne suverénny a dosiahne duchovné víťazstvo nad tými, ktorí nespravodlivo používajú presihu. Boj za oslobođenie bez použitia násilia /non violence/ musí zostať poľskou cestou k oslobođeniu, lebo je to zaručená cesta k víťazstvu - i keď si vyžiada obete. Je to cesta, na ktorej sa zlo potiera dobrom, je to cesta, ktorá zachráni ľudskú dôstojnosť - a to je konečný cieľ nášho boja.

5. Uvedené zásady umožňujú rozvinúť strategiu boja za oslobođenie pod heslom vnútornej suverenity. Táto stratégia, ktorá obsahuje individuálnu suverenitu a suverenitu malých skupín rovnako ako suverenitu celých spoločenstiev a sociálnych, kultúrnych a hospodárskych zoskupení, musí nutno viest pri dôslednom prevádzaní k získaniu úplnej suverenity národa taktiež v oblasti politicej.

6. Ak má byť tento cieľ dosiahnutý, musia sa všetky oslobođovacie sily v Poľsku zjednotiť na základe uvedených zásad stratégie "vnútornej suverenity".

Táto jednotá, ktorá nie je v protiklade k rozdielnosti jednotlivých úloh, metod a akcií, povedie k víťazstvu. Rovnaká jednota musí vzniknúť medzi poľskými skupinami na Západe, usilujúcimi sa o oslobođenie Poľska a tiež medzi skupinami na Západe a oslobođovacím hnutím v Poľsku. Úlohou skupín v exile je poskytovať hnutiu odporu

vo vlasti všemožnú podporu, hľavne moralnu a duchovnú podporu pri upevňovaní základov vnútornej suverenity. Zároveň musí ovplyvňovať verejnú mienku na Západe tak, aby ich prevedeli o potrebe a význame oslobodeneckeho boja v Poľsku. Taktiež na Západe musí byť šírená pravda, ktorá oslobodzuje.

7. Program vnútornej suverenity, program oslobodenia prostredníctvom pravdy a bez použitia násilia má korene a zároveň hlboké opodstatnenie v evanjelii a v kresťanskom náboženstve. Nie je mysliteľné, že by bolo v Poľsku možlo vzniknú oslobodenecke hnutie typu Solidarita bez vplyvu cirkvi; cirkev obhajovala v celom povojskoveom období sústavne ľudské práva a práva národa. Ani hnutie vnútornej suverenity sa nemôže obistiť bez podpory cirkvi a jej pastoračnej a výchovnej práce, bez jej svedectva pravdy a jej duchovnej a morálnej sily. Jednota s cirkevou je preto nutnou podmienkou úspešného oslobodeneckeho boja. Cirkev však nemožno jednoducho stotožňovať s výrokmi a činnosťami stanovaliskami, ktoré ju nevôňok reprezentujú. To preto, že u nich sú možné - a tiež sa skutočne vyskytujú - ľudske chyby a slabosti. Cirkev treba chépať ako súhrn poránych a duchovných síl, ktoré v nej pôsobia, ako súhrn jej každodennej pastoračnej, výchovnej a charitatívnej činnosti.

8. Boj za oslobodenie národa cestou vnútornej suverenity bude tým účinnejší, čím viac sa bude opierať o všeobecne uznávanú mravnú autoritu. Takoúto jednoznačnou autoritou je pre všetkých Poliakov pápež Poliak, Ján Pavol II. V ňom treba vidieť duchovného vodcu národa za oslobodenie a o jeho učenie sa treba oprieti.

9. Všeobecná stratégia oslobodenia vyžaduje, aby sa dospelo k jednotke a súčinnosti v boji so všetkými ostatnými národmi v tzv. východnom bloku, ktoré sovietski vládcovia tiež ujarmili a ktoré preto vedú rovnaký boj za svoje oslobodenie. Problém oslobodenia Poľska nie je možné vyriešiť v odtrhnuteľnosti od problémov oslobodenia iných národov. Čmešok nás vyzýva, aby sme došli ku bratstvu všetkých národov na Východe, ktoré stratili po 2. svetovej vojne suverenitu. Zvláštnou úlohou Poliakov je vybudovať túto jednotu a pomáhať iným nárom skúsebnami z vlastného boja.

10. Poľskou požiadavkou všeobecnej stratégie oslobodenia Poľska je pôsobiť na západné vlády, hľavne na vládu Spojených štátov, a presviedčiť ich, že ideologickej a duchovnej boj proti sovietskemu systému uformenia národov má základný význam. O výsledku tohto boja rozhodne výšej miere ako vojenské, hospodárske a politické opatrenia. Ak zameží týmto vládam skutočne a obrane ľudských práv, na slobode národa a zachovaní miera a ak chcú napraviť kričdu, ktorú spáchali na ľahodoch východného bloku tým, že podpisali jałtskú dohodu, potom by mali poskytnúť všemožnú podporu hnutiam a skupinám, bojujúcim za slobodu a suverenitu Poľska a iných národov - tak, aby sa tieto hnutia mohli vydáť na vytýčenú cestu.

V Carlsbergu, dňa 29. augusta 1982.

- 9 -

Článok prevzatý z časopisu "STUDIE", ktorý vychádza v Ríme a vydáva Kresťanská akadémia ako mesačník alebo dvojmesačník, č. 85-86/1983, str. 138-144.

- 10 -

Trstec, 5. augusta 1986

Titul:

Krajský súd

Banská Bystrica.

Vaše zariadenie - z 30.6.86, došlo 23.7.86 - mojej stážnosti zo dňa 6. júna 1986 proti domovej prehliadke a zhabaniu vecí 15.10. 1985 ma vôbec neprekvapilo. Nemohli ste sa ani ináč zachovať. Predsa reprezentujete štát, ktorý je, ako mi to naznačil istý člen ŠtB, štatom ateistickým, alebo ako sa trochu jemnejšie vyjadrił pred poslancami Rakúskej republiky p. minister Chňoupek, keď na ich otázku, ako je to s náboženskou otázkou u nás, sebavedome vyhlásil :

"Nás štát je vybudovaný na ateistických základoch, ale ak ide o náboženskú slobodu v ňom, je ona plne rešpektovaná. Dôkazom toho je moja svokra, ktorá môže žiť podľa svojej viery". Žiaľ, že sa ho neopýtal, či by podľa nej mohol žiť aj jeho syn, ak takého má, prípadne jeho manželka a on sám! Nuž reprezentanti takého štátu, ktorý stojí na ateistických základoch, alebo je priamo ateistický, nemôžu riešiť otásku spravodlivosti, pravdy, slobody, lásky a vôbec ľudských práv, vrátane náboženskej slobody ináč, ako ich riešia. Lenže pozor! Ak sa vykynožia múdri staviteľia a bude sa stavať na piesku, ako to bude vyzerat so stavbami? Asi tak, ako sa to nedávno prejavilo v Roháčoch s nákladnou, veľkou chatou, s viacerými ubytovacími priestormi, keď z neznámej príčiny, pravdepodobne pre nezodpovednosť staviteľa a jeho dozoru, vyhorela do tla. Alebo ako to skončilo, tiež požiarom, v nižňanskej Tesle, s mnohými televízormi a s ich súčiastkami. V novinách bola krátká správa, že vznikla tam 15 miliónová škoda, zlé jazyky však tvrdia, že tam bolo až 30 miliónov škody. A kolko hotových, veľkých honosných budov sa zrútilo pre nesúce základy, pre neodbornosť staviteľov a pre nedostatočný dozor. Všade tam totiž, kde niet zodpovedného staviteľa, hospodára, všetko ide dolu vodou! Veru, ak zvrhneme súčeho generála, stratéga, nezvítazí ani tá najlepšia armáda. Najhmatateľnejšie sa to prejavuje v rodinách, v ktorých niet starostlivého otca. Z nich vyrastajú bezprízorne, nepodarené, zlovolné deti, rozkladajúce a ničiace ich základy a tak aj ich samé.

Tak je to i so štátom. Ak sa buduje na stračích nôžkách, teda na piesku, z ľubovôle tej či onej nezodpovednej skupiny, nemôže mať dlhé trvanie. Pieskovým základom toho či onoho štátu je nespravodlivosť. A nespravodlivosť je všade tam, kde sa vylúči ten, ktorý je absolútnej spravodlivosti, teda Boh! Štaty bez tej všeestrannej spravodlivosti dávajúcej každému, čo mu prináleží, sú podžierané termítnymi rozličných nerestí a pomaly ale isto sú odsúdené k zániku.

Je to úžasne nepremyslené a ukrutne prekrútené chápanie štátu a jeho poslania, ak sa vyhlási za ateistický alebo je stavany na základoch ateistických, teda na nespravodlivosti. Štát totiž bez toho, žeby som filozofoval, je a má byť rodinným spoločenstvom všetkých jeho občanov. Preto vznikol, čiže je vytvorený, aby sa v ňom každý jeho člen cítil ozaj ako vo svojom rodnom otcovskom dome. Nesmie byť v ňom privilegovaných a ponižovaných, uprednostňovaných a bilagovaných, a to, či už ide o také alebo onaké presvedčenie, sociálne rozvrstvenie, stavovské alebo spoločenské postavenie. Slovom, má byť on rodinným spoločenstvom všetkých jeho občanov, zaopatrených potrebnými duchovnými a hmotnými náležitostami. Ak to štát nevie dokázať, nie je teda spravodlivý rovnako voči všetkým občanom a platí o ňom to, čo vo svojom diele Zmysl českých dejín napísal Zdenek Nejedlý: "Čo sú kráľovstvá bez spravodlivosti, ak nie zločinecké útvary", Prv-neskôr ho stihne osud domu, postaveného na piesku :

"Priženie sa príval, rozvodnie sa potoky, zádujú vetry a oboria sa neč, takže sa zrúti a jeho pád bude veľký, lebo bol vystavaný na piesku" /Mt 7, 27/. Potvrdzujú to staroveké, stredoveké i novovekú dejiny. Poznáte ich!

A napokon, akým právom si dovoluje hrstka ateistov - je ich u nás 12-20 % - z ktorých absolútne väčšina, keby prišla doba priaznivá náboženstvu, by sa objavila v kostoloch pod kazateľnicou, vyhľadávať našu vlast za ateistickú?

Je teda tá hrstka, ba i keby bola aj väčšinou, ako tá veriacia bola mocensky ozaj žulová, presvedčená o svojom ateizme a o správnosti konania podľa neho a vôbec o jeho užitočnosti pre ľudskú spoločnosť? Je pravdivým jej chvastúnstvo, že môže ovládať vesmír, upravovať počasie, zaháňať rozličné uragány, zamedzovať zemetrasenia, výbuchy sopiek? Môže sa podujat vypestovať takú morálku, ktorá by z ľudí vytvorila spoločnosť bez závisti, nenávisti, žiarrlivosti, pýchy, sebecvety... a vybudovať také ľatne zriadenie, v ktorom by bol skutočný rajský život? Nie je to len prospechársky ateizmus a nabubralá pýcha, že všetko, čo koná a bude konáť je dobré a osožné? Len nedostatočnosť alebo strach vie "všetko" urobiť. Dobre mi to naznačil istý prečiňosta kultúry, vyznavač ateizmu, keď som mu v súkromnom rozhovore povedal: "Prečo tvrdíte, že ste ateistom a že všetko, čo konáte je v záujme dobra našej spoločnosti? Všetci ste veriaci a neistí vo svojich podujatiach, len sa bojíte k tomu priznať, lebo by ste stratili svoje miesta". Keď mi odpovedal: "Vediete, aká je situácia!" A keby aj niektorá ateistická skupina bola stopercentne presvedčená o svojom ateizme a kde-tu by aj urobila čosi osožného, ako sa môže opovážiť nanučovať svoj ateizmus veriacim a potupovať ich, že že kresťania veria v Boha z dôvodov smiešnych i nízkych a sú škodliví štátnej vospolnosti? Ako si môže tá skupina dovoliť vyhlasovať, že Cirkvene svojim hlásaním viery v Boha a v posmrtný život je brzditelkom kultúrneho, spoločenského, sociálneho pokroku? Len ten sa môže takto vyjadrovať o Cirkvi, ktorý ju nepozná, ničoho o nej nečíta, ničoho o nej nepočul, alebo čosi počchytil o nej z paškvilov jej nepriateľov! Nech ide do krajín tretieho sveta a uvidí, čo všetko Cirkve vykonala a vykonáva pre tamčjích obyvateľov, a to ako pre blaho večné, tak i , ba v prvom rade pre ich blaho časné! A nebolo to tak, ba nie je tak aj u nás? Švedčí o tom tisícstoročné dedičstvo sv. Cyrila a Metoda!

Absolútne väčšina obyvateľov nášho štátu - určte v tom zmysle referendum a uvidíte, kto ako zmyšľa - že presvedčená, že pilierom štátov, teda i nášho, je spravodlivosť voči Pánu Bohu a bližnému a z nej vyplývajúca mravnosť, ovocie to viery v Boha. Bez nej neobstojí ani ten najmocnejší štát. Viď v dejiach stovky mocných riš, spomínať ich by bolo zbytočným plýtvaním papiera. Ostáva navždy pravdou známa výpoved francúzskeho mysliteľa Blaise Pascala: "Náboženstvo a mravnosť sú dva základné piliere štátov, ktoré tie podkopáva, podkopáva štát a stáva sa najväčším vlastizradcom".

Je takýchto štátov bez náboženstva a mravnosti sa doslovne plní predčesť starozákonného proroka Michaeáša: "Beda tým, čo vymýšľajú neprávost a snijú zlo na svojich lôžkach! Na rannom úsvite ho uskutočňujú, pretože majú moc v rukách. Ak sa im zažiada pole, násilím si ho vezmú, ak domy, tak si ich zoberú. Nápadnú muža i jeho rodinu. Preto Pán hovorí: Hľa, ja zamýšľam zlo proti tejto čeladi, z ktorého nevytiahnete svoje šije a nebudeť chodiť vypätí, lebo to bude čas nedobrý. V ten deň vznikne o vás prísľovie a bude sa spievať žalospev: Spustošení sme, zničení, na iných prejde dedičstvo môjho ľudu a už mu ho nik nevráti. Neveriaci si delia jeho krajinu. Preto už nebudeš mať nikoho, kto by určil podiel v Pánovom zhromaždení" /Michaeáš 2, 1-5/.

Nevidíte ovocie protináboženskej, proticirkevnej bezhlavostu aktivity, či u nás, alebo na Západe? Môžete ho sledovať v dennej tlači i v televízii! Šíria sa rozvody, množia sa potrety, rastie kriminálnita ako huby po teplom daždi, vzmáha sa nepoctivosť na pracoviskách, nezodpovednosť a nesvedomitosť v podnikoch rozličného druhu, hýri alkoholizmus, prekvitá terorizmus, udŕžačuje sa aj v kruhoch tých najmladších sexuálnej zvrátenosti atď. atď. Pritom máte desaťtisíce členov Štátnej bezpečnosti, ktorá by mala byť postrachom ľudí, páča júcich tieto a iné zločiny. Žiaľ, oni majú "zodpovednejšiu povinnosť", sliediť totiž po tých, ktorí vo svojej prítulnosti k Bohu a k svätej Cirkvi usilujú sa byť výkvetom našej spoločnosti a nie jej skazou. Či sú tí, ktorí pod vplyvom bojového ateizmu zohyzdjujú svoje duše a rozširujú okolo seba mor odporného zla. Mnohí z nich, keď sú aj prirodzené dobrej vôle, nemajú súlú tú dobrotu v sebe rozvíjať, lebo jednako masovokomunikatívne prostriedky im nerez dávajú takmer rávod, ako si majú zariadiť "blažený" život na zemi bez Boha a tiež mnohé tzv. miesta telesného osvieženia, ako súkromné a verejné diskotéky, vinárne, mnohé spoločenstvá, bezuzdné štvanie proti Bohu, Cirkvi, cielu človeka atď. atď. im umožňujú bezrestne vyhovovať žiadostivosti tela, žiadostivosti očí a pýche života. A keby sa občas aj chceli vymotať z objatia víl pri Scyre a Charybde, sami to nevládzu dokázať, kedže si nevedia uvedomiť, A Vy im zabranujete poznáť túto veľkú pravdu: "Ak Boh nestavia dom, märne sa namáha staviteľ, ak Boh nechráni mesto, hliadky zlytočne stoja na stráži" /Ž 126, 1/.

V prirodzených snaženiach možno eko-tak uplatniť rozum i sily, no ak ide o napredovanie v duchovno-mravných snaženiach, platia slová Pána Ježiša: "Bezo mňa nič nemôžete vykonať". Osobne som to skúsil na sebe za svojho dlhého ľažkého života. Preto som neváhal v Jáchyovskom koncentráku odpovedať na otázku, či "ješte Véríte v Boha", tak jednoznačne: "Teraz verím pevnejšie, ako som veril". "Jak pak to?" "Tak, že bez viery v Boha a v Jeho ochranu i bez modlitby, bol by som skončil svoj život prinajmenej na psychiatrii". Tú skutočnosť potvrdzovali vo väzničiach dlhorční vězni, v nemocničiach ľažkí pacienti, a to aj Vaši straníci, pravda v takom znení: "Vám je ľahko trpieť, máte sa o čo oprieť, dostávate silu, my však? Vidíte, akí sme nemožní". A viacerí sa veru aj obrátili k Bohu a ostali mu verní.

V snahe umožniť Vám vyhnúť sa neradostným osobným i spoločenským následkom boja proti Cirkvi, Pánu Bohu, i spustošeniu našej vlasti, som si predsavzal, -ležiac 12. júna po ľažkej autohavárii už piaty raz takmer na hrobárovej lopate, z toho štyri razy vinou, ako tvrdíte "ľudského zriadenia" a to tri razy v koncentrákoch pri určenej mi práci, pravda bez poskytnutia mi tzv. bolestného, či náhrady za poškodenie zdravia, raz po nervovom strese po 10-hodinovej domovej prehliadke ŠTB a teraz neviem, akou a čiou vincu, -že Vám i našim vládnym a cirkevným činiteľom aj masovokomunikatívnym prostriedkom pošlem niekolko myšlienok z listov bývalého ateistu a napokon hlboko veriaceho konvertitu Giovanniego Papiniho. Ich cieľom je povzbudit Vás, aby ste sa zamysleli, ako by Vám bolo treba viest našu spoločnosť, čioby sa nerozpadla a nevyhynula, ako predpovedá prorok Micheáš. Papini píše pod menom pápeža Celestína VI. vladáron a ľuďom bez Boha:

"Neobraciam sa na Vás preto, aby som prosil od vás pomoc, alebo aby som si privlastnil vaše právo. Nepotrebujem vašu pomoc, lebo ona pochádza z hmotnej podstaty, ktorá mne neprináleží. Moje práva, vyššie ako sú vaše, pochádzajú z moci Kristovej a sú písané raz a navždy v Novom zákone.

Nežiadam si ani vašich zbraní, lebo sa nikoho a ničoho nebojím a krem Boha. Ani netúžim po spojenectve s vami, lebo ono bolo skoro vždy nepriateľské Cirkvi. Jej chrbotovou kostou bude vždy láska k jednoduchým a neupotrebí náboženstvu ako nástroj panovania.

Kristus odmietol Satánovu ponuku, aby sa stal Pánom všetkých kráľovstiev zeme a odmietol neskoršiu ponuku, aby sa stal kráľom. Dal prednosť trňovej korune, ktorú ani jedna revolúcia nemôže strhnúť z hlavy, ba práve naopak, čím je silnejšia búrka, tým pevnejšie stojí na hlate, lebo trnie hlbšie vniká do tela. Preto Krista v Cirkvi nezničí žiadne prenasledovanie.

Kristus bol nariadiil dať cisárovi to, čo je cisárovo. Ale čože to prikázal dať cisárovi? Krúžok kovu, na ktorom bol profil človeka: skoro ako nič. Bohu však treba dať dušu, celú dušu, dušu utvorenú z celkom iného kovu, dušu utvorenú na obraz Stvoriteľa, dušu, ktorá nesie človeka Boha a má ovela väčšiu cenu, ako všetky peniaze, ktoré chrlia mincovne.

Ked' satan ponúkol Ježišovi kráľovstvá zeme, nebolo to len chvastenie, ak je pravda ako svätý Pavol hovorí, že zem patrí kniežaťu tohto sveta. Vy ste teda v určitom zmysle jeho vikármi, predsa však budete inému skladat úcty z neho.

Vaša zodpovednosť je veľká i pri vašej dočasnej vládarskej moci. Nemyslite si, že ste nad ostatnými ľuďmi. Nie ste ozajstnými pánnimi zeme, ako si to myslíte a za akých vás naoko považujú pochlebovači. Ste iba dočasu strážcami premnohých zákonov a nestálych ľudí. Za života musíte sklaďať úcty ľuďom, po smrti Bohu. Ak sú oni dobrí, ste služobníkmi a obeťami poddaných; ak sú zlí, žijete v strachu a skončíte v potupe. Nedávate totiž dosť na hlasy svojich národov, nemáte na očiach ich biedy, úzkosti, trápenia, nedostatky úbohého, poníženého ľudu, ktorý preplňuje vaše mestá; neviete zachytiť v noci v tichosti náreky a preklínania, ktoré pozdvihujú k vám a k vašim pomocníkom. Potlačujete aj chudobných, znepokojujete aj trpežlivých, zatvárate aj samotárov, posielate na popravu aj nevinnych. Sú takí, ktorí vám dávajú príkazy, tajné pockyny, porekadlá, teórie a tiež zástavy pekných farieb, aby očistili obetovanie mäs. Ale všetci sa neuspokoja zvukmi a výkrikmi, nemôžete na miesto pokoja a chleba stále im dávať mnohovrávné frázy. Pod rúškom záchrany života občanov zahŕňate ich takou hroznou sumou, že nakoniec sám život sa stane trestom a nezasluhujete si ho ďalej chrániť. /Viď vzmáhajúce sa sauvraždy! /

Nemyli by ste sa starat len o to, aby ste urobili občanov krotkými, alebo vojakov odvážnymi, sluhov odovzdanými a spôkojnými. Mali by ste spolupracovať s Cirkvou Kristovou na Metanoi, ktorá je jedinou nádejou a ktorá jedine môže vyviesť ľudí z tohto blčiaceho, krvácajúceho pekla. Mali by ste si určiť za jediný cieľ zbaviť ľudí zvierackosti a barbarstva, uspokojiť a udobriť duše, tú metantropiu, jedným slovom to, čo je nad politikou, nad všetkou múdrostou, nad každou reformou, nad systémami a nad všetkými režimami, lebo len premenou srdca zmení sa osud národov a jednotlivcov. Len plným a pravým uskutočnením niekolkých veršov evanjelia môžu ľudia zotrieť veľkú čiastku prítomných nerestí, môžu získať znesiteľnejší život, život trochu ľudskejší a tiež hrdinskejšie božský. Neukazujte sa ľuďom v šate colníkov, mäsiarov, strašiacov, ale ukážte sa skôr ako vychovávatelia, napravovatelia, reformátori a obnovovatelia duší. Máte v rukách veľké nástroje a veľké veci môžete dosiahnuť od tých, ktorí sa formujú podľa veľkých. Staňte sa duchovnými alchymistami, pestujte bielu magiu povznášanie. Budte pastiermi ľudí nie preto, aby ste sa správali ako vlci k baráncom, aby ste rozosťtvávali ovce, ale aby ste priviedli vlkov a tigrov k znesiteľnejšiemu životu. Obráťte všetky svoje sily, užívajte ich odteraz skôr na uskutočnenie Apokalypy, na premene duší, na radosť, na víťazstvo Kristovo. A ked' vaše vlohy a vaša hodnosť vás nútia vypovedať vojnu, nuž vypovedzte vojnu v mene Božom proti chudobe, vojnu proti ohavnosti,

vojnu proti ukrutnostiam, vojnu proti nevedomosti vzdelancov a proti barbarstvu civilizovaných.

Vedte vojnu, či revolúciu vnútra, ktorú Kristus oznámi a vyhlásil pre Galilejskom jazere a Jeruzalemskom chráme. Všetky ostatné revolúcie sú v porovnaní s ňou preobliekanie osôb, prehodenie kulís, posunovanie základov, pripomienky a dodatky k večnej tragikomedii, pri vzájomnom vystupovaní hercov, na ktorých je práve rad. Voláktorý básnik bol povedal, že jediná revolúcia v skutočnosti bola potopa sveta; ja vám hovorím, že jedinej revolúciou bude skutočné a láskyplné naplnenie slov evanjelia.

Uvážte, že zmenšenie seba láske a závojnásobenie lásky medzi ľudmi by značilo taký prevrat ľudských vecí a teda aj spoločenského života, že nijaká revolúcia to nikdy nedosiahla a nikdy nebude môcť dosiahnúť.

Nestačí premeniť len systémy: treba premeniť duše, srdcia všetkých ľudí, vladárov i ovládaných, mocných a poddaných, vlastnúcich a občanov. Dejiny nám ukazujú, že revolúcie končia žalostne, lebo každý nový štát pokračoval ešte predošlé zaberaním majetku, slobody a života. Ostáva jediný pokus: duchovná revolúcia a evarjelia, metanoia, preobrátenie vnútra, ktorá z každého urobí občana nebeského kráľovstva a z každého občana brata vo svetovom kruhu bratstva lásky. Ostáva len jediná cesta k slobode: stať sa krestanom.

Nepochopili ste ešte, že môžete byť slobodnými, božsky slobodnými len vtedy, ak prijmete v duchu a v konaní Boha, teda zákon lásky: "Pravda vás urobí slobodnými", povedal Kristus. A absolútna pravda je pravda této: alebo sa človek zbaví zvieractva, alebo bude vždy otrokom seba a ostatných. "Miluj a rob čo chceš", napísal svätý Augustín. Odmietnúť Boha a jeho prikaz značí odmietnúť absolútну slobodu. Vy chcete zabíť práve Boha a nebadáte, že chcete zabíť práve jediného, ktorý by vás mohol urobiť slobodnými. Kristus je vykupiteľ, lepšie povedané oslobođiteľ. Ak budete mať odvahu Ho nasledovať, uvidíte, že zmizne všetko, čo nás tlačí. K tomu, ako Ho nasledovať a urobiť sa slobodným, vás učí Cirkev.

Nehovorte, že Cirkev bola vždy spojencom mocných, preto je spoluvinníkom zotracenia národov. Kresťanstvo sa zrodilo ako príslušenstvo oslobodenia a preto bolo kruto prenasledované vodcami národov. Prebehnite dejinami Cirkvi a uvidíte, že všetci od cisárov prvých dôb, ež k vládcom nášho storočia brojili a decimovali kresťanov. Na druhej strane cirkev sú si vedomá toho, že veľká čiastka ľudí nie je ešte schopná citiť a konáť podľa evanjelia, že teda ešte nie je hodná prevej slobody, nemchla sa stať iniciátorou vzbúr a revolúcií. Aby pomohla ľuďom od zvierat, musela radiť, ako aj radí, rešpektovanie ľudských zákonov ako dočasného lieku na zvieracie pudy človeka. Staňte sa kresťanmi nie len menom a cirkev sa stane, ako aj často bola, vojskom a zázym oslobodených.

Vy viete, že Cirkev zo súčitu, ako aj múdrosti je ochotná prijať a trbliť každú vládnú formu, ktorú nie je otvorené nepriateľská kresťanskej viere a jej kultúr. Cirkev vie zo skúsenosti, že všetky vlády zredukované na svoju podstatu, ovelia viac sú si podobné, než ako sá vám zdá. Cirkev vie zo starostlivých skúseností, že veľmi málo alebo nič neprospeje zmena štatútu, hesiel, mien, predstaviteľov, lebo vy ste vždy, nech je akákolvek oligarchia, ktorá vládne, zviazaním, potlačovaním, obetovaním.

Aj pre vás niet inej záchrany okrem evanjelia. Alebo budete vedieť naplniť sa triumfujúcou láskou kresťana, alebo budete po celé storočia prechádzať z púť do púť, z vraždenia do vraždenia, až kým nepríde všeobecné dobrovoľné vykynoženie. Ten Kristus, ktorý sa chcel zrodiť ako poddaný cisára a teraz je ctený ako kráľ kráľov, vás z výšky kríza čaká, aby sa uskutočnila aj vo vás plnosť jeho vykúpenia.

Kristus nie je sen. Máme dnes dôkaz, že ľudská múdrost vháňa ľudí do zatratenia medzi všetky bláznovstvá. Šialenosť pre evanjelium nás urobí šťastnými, nemôžeme však byť šťastnými, kým neurobíme druhých šťastnými.

Svet sa stane alebo kresťanským, teda šťastným, alebo zahynie. Prišiel čas posledného, najvyššieho rozhodovania. Človek si má vybrať, alebo sa vráti k obyčajnej zvierackosti, ktorá nasledovala po páde, alebo z nej vyjde navždy. Prítomný stav vo svete je najhorší zo všetkých. Človek nemá zvierackú blaženosť za zlú, ale cíti výčitky, lútosť, škrupule, ktoré má v sebe z božského učenia zapretého sice, ale nezabudnutého. Máme pred sebou dve veci na výber, len dve: Alebo zviera, určené k samovražde, alebo kresťania vykúpení a vykupujúci, koriaci sa Bohu.

Boha nemožno vykoreníť. A pretože Boh jestvuje i proti ľudskej závisti a pochybčeniu, iné nám neostáva, len Ho poslušne milovať a láskavo poslúchať. "Budte dokonalí, ako váš Otec je dokonalý", povedal Kristus a toto je tá úzka cesta, ale jediná úzka cesta k Bohu. Ostatne vy sami hľadáte akúsi náhražku za neho. Jedni z vás uctievajú humanitu, iní rozum alebo vedu, druhí rozum alebo osud, ba niektorí dokonca "nič", Ale tieto statické božstvá sú len príliš ľudské fetiše. Sú to racionálne alebo iracionálne pojmy, ktoré sa nevymykajú z okruhu ľudského. Boh nie je pravým Bohom, ak nie je v podstate prírodenosť a moci odlišný od človeka, nad všetky bytosti. Tieto úbohé ľudské božstvá nie sú nič iné, ako dôkaz vešej nenásytnej lačnosti po božskom. Živý Boh, Boh pravý, akého vám dáva kresťstvo, je jediný, ktorý môže záhnati váš smäd a dať pokoj vašim uboleným dušiam. Zapierať Boha značí zapierať človeka, ponížiť ho, ochromiť ho. Keď prídem k Bohu, môžeme sa stať iskierkami jeho svetla; oddelení od neho sme len čiastky špinavého prachu na ceste smrti." /Giovanni Papini: Listy ľuďom. SSV v Trnave, 1948/.

Slúžte teda tomu Bohu, Cirkvou nám zjednocovanému a starajte sa o to, aby neboli tak ľažko potupovaný, znevažovaný, zo srdc ľudských vytrhávaný. Nedovolte, aby tak nedôstojne hanili naše masovokomunitívne prostriedky predstaviteľov toho Boha a Cirkvi - Pápeža a kňazov - o ktorých mnohí z našich spoluobčanov čo žili s kňazmi, mať taký názor, aký mi naznačil vo svojom pozdravnom liste istý pražský spoločník v tábore: "Spomínam Vás často i Vašich kamarátov. Mluvím-li s kýmkoliv, vyprávím o mužích statečných srdcích, šlechetným duchom, vzoru to nám- prostým lidem. Kolik to odhodlání - usilovné píle - cítení k druhým, potreba k tomu, býti celým svým životem zárukým príkladem života človeka svätého- svetce. Čest Vaší práce. V týchto snahách dochážite k nejušlechtilejší náplni svého života".

Tú ľudnosť k svätej Cirkvi a k Pánu Bohu prejavovali aj mnohotisícové zástupy veriacich, ba, ako mi to v ilavskej samotke povedali dva ja straníčki prominenti z Bratislavы, keď mali tam v júni 1949 návštívili Ilavie, aké mali poslanie - že nás kňazov mohli postaviť k mŕtvemu boli by pokoj, nemohli si to však dovoliť, lebo keď nás zvierala štátна bezpečnosť, bolo na Slovensku prinajmennej 50 formálnych povstanií. Tak to bolo aj v Dolnom Kubíne a tiež i v Starnej Ľubovni. Tie akcie, ktorými veriaci bránili svojich kňazov pred zásahmi štátnej bezpečnosti, sú svedectvom, že Boh, ktorého kňazi boli

a sú služobníkmi, nezomrel v ich srdciach. Bol to prejav lásky ku ľudzom nie preto, že "spôsobili vám utrpenie ďastrým rodinám", ako to zlomyselne tvrdí o mne ČMĽ vo svojej potuženej článku z 11. júla 1986, ale naopak, pretože skúsilis ťačim kňazi z Božieho poverenia pomáhali a pomáhajú dosiahnuť nielen blesženú večnosť, ale aj šťastný život v tejto časnosti.

Preto ozaj osčinnú prácu bý urobil pre našu vlast pán Roháč v SMEŘE, keby nechal na pokoji katolícku Cirkvę, Svätého Otca, kňazov i veriacich a spolu s ním odhalili, kto na počiatku povolenia kruto zaúhordoval bratov učiteľov Magutovecov v Malackej a v Klamenech, učiteľa Schüllera, Slováka, v Zázrivej, učiteľa Nemca, Slováka, v Hruštine, rim.kat. farára v Svätom Michale, Martina Martinku, rim. kat. farára vo Svätom Jáne, Rudolfa Schedu, kto do neznáma odvliekol z Dolného Kubína obchodníka Sojku, fotografistu Deutschera, kto spôsobil veľkú bolest rcdine spisovateľa Mikuláša Gaceka, Hudroňa, Chodáka a mnohým iným, ktorí dlhé roky stonali v koncentračných táborech v ZSSR i u nás a viaceri tam aj pohynuli? Kto utrápil mnohé rodiny tým, že ich otcov trápil v Lučivnej pri Zázrivej a nebyť rozumného zásahu N.N. boli by tam skončili svoje zemské putovanie? Kto zapríčinil veľké útrapy viacerým rim.kat. farárom na Orave, iné kraje nesponíman, a pokojným veriacim nočnými prepadmi... atď. atď.? Zdá sa, že zlodej kričí na tých, ktorí ho naháňajú: "Chytajte ich!"

Vyprosujem Vám od Vami neuznávaného Pána Boha jeho dar múdrosti tak rozoznávať dobro od zla a tak všetko na svete hodnotiť a konáť, aby ste budovali našu vlast nie na piesku, ale na pevných kameňoch spravedlivosti, pravdy, slobody a lásky a zachevali ju tak dlhé časy ozajstným rodinným domom všetkých jej obyvateľov a aby ste sami raz nepociťili na sebe uskutočnenie varovných slov svätého apoštola Pavla: " a ak naša blahozvest je ešte zahalená, je zahalená tým, čo idú do zatratenia. Boh tohto sveta im neveriacim zatemnil mysel', aby im nezasvetilo svetlo blahozvesti slávy Kristovej, ktorý je obrež Boží". /II Kor 4, 3-4/.

S patričným pozdravom

Mons. Viktor Trstenký,
r.k. kňaz m.s.l.

Na vedomie :

Štátnym a cirkevným predstaviteľom,
masovokomunikatívny prostriedkom.

- o -

Čo je Apoštolát modlitby ?

=====

Apoštolát modlitby je združenie ludí, zjednotených v láske ku Kristovi a modliacich sa na úmysly jeho Božského Srca. Obetujú sa Kristovi zvlášť počas svätej omše a cez deň obnovujú túto seba-obetu tak, že sa usilujú, aby vplývala na ich myšlienky, slová a skutky.

Obetovanie dňa :

Božské Srce Ježišovo, obetujem ti pre tredníctvo nepoškvrne- ného Srca Panay Márie, Matky Cirkvi a v spojení s obetou svätej omše všetky svoje dnešné modlitby, práce, radosti a utrpenia na začosťčinenie za hriechy a za spásu všetkých ľudí, v milosti Ducha Svätého na oslavu nebeského Otca.

Obetujem ti to všetko na úmysly Apoštolátu modlitby, požehnané Svätým otcem na tento mesiac.

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, príď tvoje kráľovstvo !

- o -

A n d r e j H L I N K A,
zostavil Ján Eliáš. Predstov napísal Ľudo Bešeňcanský. Text apretoval
Gorazd Žvonický. Dnešvýnapísal Koloman Murgaš.
Vydali: Ján Rekem, Winnipeg, Ma., Ján Zeman, Cleveland, O. Pavol Ber-
nát, Calgary, Alb. J. Eliáš, St. Catharines, Vytlačila Grafische
Fiorini, Verona, 1983, 348 strán, 10 dolárov.

Sú knihy, ktoré v exile vychádzajú z lásky. Sú knihy, ktoré exu-
lanti vydávajú z rozumu. Knihy Jána Eliáša sú výsledkom oboch - a
obetavosti.

V roku 1978 vydal vlastným nákladom knihu *P r e z i d e n t*
J o z e f T i s o, ktorá bola 1. zväzkom zamýšľanej trilogie. Po
piatich rokoch slovenský čitateľ dostáva do rúk jej 2. zväzok, knihu
A n d r e j H l i n k a, ktorá má rovnakú štruktúru a rovnakú úpra-
vu. Po úvodných slovách básnika nasleduje 120 strán svojsky- a veľmi
schématicky- napísaného životopisu zakladateľa Slovenskej ľudovej
strany, ktorý je však živo popretkávaný dobovými fotografiami a dopl-
nený citátmi z článkov a prejavov A. Hlinku.

Najzaujímavejšiu časť publikácie tvoria príspevky 70 autorov, z
ktorých historika raz zaujmú predovšetkým pôvodné spomienky na klú-
čovú postavu slovenských národných dejín. Medzi prispievateľmi nájde-
me nielen vzdelancov /M.Š. Ďurica, A.L. Grébert, M. Lacko, J.A. Mi-
kuš, J. Paučo, J. Valach, G. Žvonický/, ale aj prostých ľudí, ktorí
Andreja Hlinku proste milovali /K. Berešová, A. a J. Chlebovec, P. a
A. Kurična, V. Makovská, M. a K. Manák, A. a M. Marinčák, A. a Š. Mi-
kuš, G. a J. Ostradický, Š. Pačan, J. Štuber, M. a P. Žák atď./, i
neslovákov /A.J. App, J. Hanák, A. Hudák/. Knižku uzatvárajú smutné
slová zostavovateľa, ktoré by si mali všimnúť najmä tí, ktorí "môžu
robiť a nerebieť, majú a nadajú.." a doslov, ktorý napísal K. Murgaš.

Jánovi Eliášovi načim vyslovit uznanie za jeho veľkorysý naklada-
tel'ský čin. Kiežby jeho vzácná knižka stretla sa s takým záujmom, aký
si nepochybne zaslúži, a žeby napriek svojmu vysokému veku /+ 1910/,
mohol vydáť i tretívýzvočné triptík.

J.M. Rydlo

Knihu možno objednať u autora na adrese:

Ján Eliáš, R.R. 3
St. Catharines, Ontario, Canada L2R 6P9

- o -

Koncom apríla 1984 zomrel v Ríme náš veľký priateľ a spolupracovník časopisu Slovenské hlasy z Ríma, knihtlačiar pán Dario Detti. Pri pohrebe redaktor Otec Pauliny vyzdvihol zásluhy nebohého a podákoval sa mu v mene celej čitatelskej obce. Dario Detti sledoval tlačenie našich časopisov a kríh s mimoriadnou láskou. Nech ho Pán odmení za jeho prácu a námaha. Spomeňte si aj Vy naňho v modlitbách!

Japonský biskup Kenichi Tanaka z Kyota napísal do katolíckeho to-
kijského novinára CATHOLIC NEWS, že v dnešnom modernom svete, keď
sa ľudia stávajú jeden voči druhému cudzejšimi, je veľmi potrebné
stretáť sa, nadvázovať kontakty a neuzavierať sa do seba. Biskup pri-
pomenul, že nesieme zodpovednosť aj za budúce generácie, ktoré prídu
po nás. Preto nedovolme, aby sa ľovek stával egoistom, ktorému nezá-
leží na druhom.

Podľa posledných správ je Biblia - alebo jej časti - preložená do
1785 z 3000 jazykov sveta. Svetový zväz biblických spoločností v Stutt-
garte zverejnili štatistiku, podľa ktorej bola v poslednom roku Biblia
preložená do ďalších 24 rečí. Biblia je stále najprekladannejšou knihou
sveta. Vlni vyšla v 283 rečiach. Nový zákon sám v ďalších 572 rečiach.
Biblické knihy sú preložené do 239 afrických, 221 ázijských a 167
juhoamerických národov.

Hlavné pojednávanie so šiestimi katolíkmi

28. mája 1986 v budove súdu na Karlovom námestí v Prahe sa konalo hlavné pojednávanie s katolíkmi, obvinenými z rozširovania náboženskej literatúry. Jeho priebeh bol z viacerých hľadísk pozoruhodný, preto si zaslúži podrobnejší referát.

Napriek tomu, že pojednávanie bolo pôvodne určené do veľmi malej miestnosti č. 67, zišlo sa asi 50 záujemcov. Až po intervencii jedného z advokátov, že do miestnosti by sa nezmestili ani všetci obhajcovia, pojednávanie bolo preložené do siene č. 63. Zástupcovia zo zahraničia /Kanada, Spojené štáty, Anglicko, Francúzsko/ mohli volne rozprávať s ostatnými. Nikomu nebolo zabranované robiť poznámky v priebehu pojednávania. Predpisy zákona o verejnom zásahu súdu boli zachované i v tom, že ani obvinení ani obhajcovia neboli počas svojich prejavov prerušovaní. Úplne nezvyklá normálna atmosféra nebola rušená ani prítomnosťou štyroch príslušníkov ŠtB v civilе, ktorí z pozadia mlčky pozorovali a v pozadí sedeli.

Proces zahájil predseda senátu obvodného súdu pre Prahu 4, JUDr. Stiborík o 8,40 hod. Po úvodných formalitách boli vypočúvaní nasledovní obvinení:

RNDr. Vladimír Fučík, CSc., nar. 1934, vedecký pracovník Ústavu molekulárnej genetiky ČSAV v Prahe,

Adolf Rázek, nar. 1930, technik Matematického ústavu ČSAV v Prahe; Květoslava Kuželová, nar. 1923, zdravotná sestra v dôchode v Prahe; Radim Hložánka, nar. 1923, knaz litoměřickej diecézy v dôchode, bytom v Petřvalde, okr. Nový Jičín;

Ing. Václav Dvořák, nar. 1947, pracovník GR Oseva, Praha,

Michal Holeček, nar. 1956, technik podniku Textil, Stredočeský kraj.

Obžaloba, vypracovaná obvodnou prokurátorkou pre Prahu 4, podpísaná JUDr. Jitkou Erbertovou, všetkým kládla za vinu marenie dozoru nad cirkvami /§ 178 tr.z./ a A.Rázkovi okrem toho ohrozenie devízového hospodárstva /§ 146 tr.z./.

Vypočúvanie RNDr. Vladimíra Fučíka, CSc.:

"Nie som si vedomý trestného činu, ani prípravy naň. Pokial ide o literatúru, nechcem sa vyjadrovať k obvineniu zo zhromažďovania, rozklepávania, rozmniožovania a distribúcie náboženskej literatúry vo väčšom rozsahu. Neviem o tom, že by sa podobnej činnosti dopúštali ostatní obžalovaní. Nechcem sa vyjadrovať k tomu, kde sa v mojom bytے zobraza náboženská a cirkevná literatúra, ktorá bola zaistená pri domovej prehliadke. Nechcem sa tiež vyjadrovať k otázke, či som rozmniožoval na cyklostyle, ktorý sa u mňa nášiel. O tom, či poznám obžalovaných, nebudem vysvedčať. Na svoju obhajobu nechcem uviesť žiadne ďalšie okolnosti".

Na otázky obhajcu odpovedal:

"Existuje zákon o hospodárskom zabezpečení cirkví. Inú predstavu o správe na tomto úseku som nemal. Či bola zábavená literatúra v súlade s Písmom svätým, vyplýva zo zoznamu. Ináč nie som cirkevný cenzor".

Prítomná prokurátorka nemala otázky ani pripomienky po celý čas pojednania až k záverečnému slovu.

Vypočúvanie Adolfa Rázka :

"Necítim sa byť vinný. Náboženskú literatúru som rozpisoval iba v jediných prípadoch v nepatrnom množstve, napr. verejne vydané piesne na verejné rozmnožovacej techniky. Mal som predstavu, že by som sa v budúcom období touto činnosťou mohol zaoberať, ale teraz na to rozhodne nemám čas. Uvažoval som o rozmnrození textou "Familiaris consortio", časť som mal už prepísanú na blany. K rozmnožovaniu nedošlo. Spolu s obžalovaným Fučíkom sme nikdy žiadne rozmnožovanie neprevádzali. O tom, že Fučík vlastnil kopírovací stroj, dozvedel som sa až v záverečnej fáze tesne pred uväznením. Je pravda, že som pomáhal pani Kuželovej pri oprave stroja z hľadiska techniky. Od pani Kuželovej som tiež obdržal niektoré tituly, nemôžem však odhadnúť, kolko ich bolo, asi v 2-4 vyhotoveniach."

K druhému bodu obžaloby sa tiež necítim byť vinný. Peniaze sme dostali do dieru ako rodina a spoločne sme sa rozhodli, že za ne kúpime kotol na ústredné kúrenie. Tento však práve neboli na sklage. Tuzexové peniaze by mi dovtedy mohli prepädnúť. Vedel som o ponukovej povinnosti a tiež som mal v úmysle peniaze za TK vymeniť, až bude kotol k dostaniu. Nevedel som však o tom, že táto povinnosť bola termínovaná".

K otázkam obhájcu :

"Nie je dostatok náboženskej literatúry ani v náklade ani počtom titulov. Svoju rozmnožovaciu činnosť v budúcom období som z toho dôvodu nepovažoval za nelegálnu. K činnosti som nebol nikým poverený a ani mi nikým nebol doporučená. Zo strany náboženskej hierarchie som nebol poverený žiadnou funkciou. Náboženská literatúra sa vyskytuje v nedostatočnom počte. Príklad: Keď vyšiel katechizmus pre deti, už v prvý deň dopoludnia v knihkupectve Charity nebolo ani jedného exemplára. Na písomný dotaz som obdržal z Charity odpoved, že oni neurčujú výšku nákladu. Na nedostatok náboženskej literatúry si stážujú aj moji priatelia. Nepoznám žiadnu normu, ktorá by zakazovala rozširovanie uvedenej literatúry".

Vypočúvanie Květoslavky Kuželovej :

"Na svoju oňajobu chcem uviesť, že som tlačila iba tituly náboženské, výchavné, aby sa umenšila trestná činnosť, o ktorej sa denne dozvodom z počutia a z novín: prepadoch, lúpežiach, vraždách - i starých ľudí pre peniaze, trápenia zvierat, a to mladými ľuďmi. Chcela som vyplniť medzeru v náboženskej tlači. Nič zlého som nekonala, nikomu som neškodila. K obžalobe mám tri opravy :
 1. Po celý život som pracovala ako zdravotná sestra pri lôzkach chorých. Teraz som na dôchodku. Nikdy som nebola fariskou kuchárkou, ako je v obžalobe uvedené.
 2. Umňa bolo najdených asi 500 listov vyradeného rozmnožovacieho papiera, potlačeného na jednej strane, a nie 500 výtlačkov Cirkevných dejín.
 3. Odmietaem, že z mojich výpovedí vyplýva napojenie na Chartu 77 prostredníctvom Dr. Mádra, pri výsluchoch sa o tom vôbec nehovorilo. Všetko som konala z vlastnej iniciatívy, z dôvodu, ktorý som už uviedla. Žiadne poverenie som nemala. Ďalej pripomínam, že som niekolkokrát bezvýsledne žiadala o kufríkový pisací stroj Consul, ktorý mi bol pri ďomovej prehliadke odňatý a nezapísaný, čo som zistila až neskôršie".

K otázkam obhájcu odpovedala:

"Situácia v cirkevných materiáloch bola skoro nulová. Bolo o obyčajné odpisovanie bez pridávania vlastných myšlieniek. Ani ma nenašadlo, že by som marila a vzor nad cirkvou".

Vypočúvanie Radima Hložánka:

"Necítim sa byť vinný. Na svoju obhajobu by som uviedol, že čo som povedal v prípravnom konaní, vymyslel som si, aby som zo zdravotných dôvodov skrátil väzenie - rozčulovanie mi škodí. Vymyslel som si tiež napojenie na pána Vlčku a Dr. Mádra. Je pravda, že som rozmnhožoval literatúru, ale nie cudziu, ani nelegálnu. Čeľaj upozorňujem na to, že položky pri domovej prehliadke pred štyrmi rokmi boli teraz zabavené. Tieto náboženské knihy som si získaval z dôvodu, že ako kňaz som sa priprával na budúcu kňazskú činnosť, ktorá mi bola rozhodnutím tím minulého súdu zakázaná na dobu 5 rokov. Chýba mi teda ešte 1,5 roka do suhlasu. Z toho dôvodu som ani nemenil svoje trvalé bývanie. Som starý a potrebujem mať všetko napísané. Predošlým súdom som bol oboznámený s tým, že toto nie je trestné. Nebol som totiž súdený za rozmnhožovanie, ale za to, že som nevypisoval náklady na toto rozmnhožovanie do hospodárskeho denníka ako administrátor fary. Teraz som ale administrátorom není. Tiež som predpokladal, že aj ostatní kňazi by mohli tie materiály v rámci štátneho súhlasu použiť. Netvorí a nikdy som ani nebola v žiadnej skupine. Všetci sú to jednoduchí veriaci, ktorí jednoducho niekedy mali to, čo ja nie. Nič som z cudziny nedostal nelegálne. Na túto prácu som nemal žiadne povolenie. Je pravda, že niekoľko dní sme rozmnhožovali v byte pána Fučíka. Nie s ním, iba v jeho byte, presne podľa znenia v protokole. Holečka a Dvoráka som v živote nevidel. Nebol som si vedomý toho, že by som sa dopúšťal nedovolenej činnosti, bolo to na prospech veci, pre pastoráciu veriacich". V priebehu vypočúvania súdca povolil obžalovanému, aby vypovedal po sediačky.

Vypočúvanie Ing. Václava Dvořáka :

"Moje počinanie v živote nikdy nebolo v rozporu so zákonom a Ústavou. Ústavou je zaručená náboženská sloboda, ale v čl. 20 je tiež zaručená rovnosť ľudí. Všetci ľudia majú rovnaké prava a rovnaké povinnosti, rovnaké možnosti a rovnaké príležitosti. Potom je tu Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, ktorý bol ratifikovaný Federálnym zhromaždením a prezidentom republiky, kde je zaručená náboženská sloboda a jej prejavy, súkromne alebo s inými. To všetko by u nás malo byť normálne. Obžaloba sa opiera o tvrdenie, že sa jedná o literatúru závadnú, protispoločenskú a či protištátne. Vyhlasujem, že literatúra, ktorá bola u mňa pri domovej prehliadke zhabaná, je čisto náboženská a nie je protispoločenská, protištátne alebo závadná. Charakteristika obžaloby, že ide o literatúru závadnú, je iba všeobecná a nedokázaná. Ak môžem požiadať súd, potom nech paní prokurátorka prečíta akúkolvek "závadnú" pasáž z Teologie, o ktorú v mojom prípade ide".

Na doplňujúcu otázku JUDr. Chudoby /obhajca K. Kuželovej/, či možno dostať náboženskú literatúru, Dvorák odpovedal, nemožno kúpiť ani Bibliu, nie ešte hodnotnú náboženskú literatúru.

Pri záverečných doplňujúcich otázkach predsedu senátu Ing. Dvořák oznámil, že pri domovej prehliadke v bydlisku jeho rodičov boli zistené tiež ich veci, tiež niekoľko kníh z Ríma, ktoré sem došli úplne legálou cestou, poštou a nie tajne. Súdca sa vyjadril, že konanie o veciach bude prebichať ešte zvlášť.

Vypočúvanie Michala Holečka :

"Najskôr by som sa chcel vyjadríť k tomu, čo tvrdí obžaloba. Nesúhlasím s tvrdením o spojení s nepriateľskými silami v republike. Veriaci občania sú považovaní za nepriateľov? Tvrdenie o Charte 77 je nesprávne. Súhlasit s Chartou je niečo iné ako spojenie s Chartou a na osobný názor sa ma nikto neopýtal. Ďalej nesúhlasím s označením najdenej náboženskej literatúry ako "preschujúcu rozumnú potrebu". Tu by som chcel poukázať na celkový nedostatok náboženskej literatúry.

Pred súdnym konaním som šiel do katolíckeho knihapectva s úmyslom kúpiť všetku náboženskú literatúru, ktorá je na predaj. Nekúpil som ani jediný titul. Mal i iba Duchovného pestiera a Katolícke noviry. Duchovný pestier je rovnako nekvalitná literatúra po stránke teologickej ako Katolícke noviny po stránke katolíckej. Všetku literatúru som mal pre osobnú potrebu, a to v jednom exemplári. Viackrát som mal iba Kompletorium /modlitby/, ktorý som si sám opísal na stroji, a to pre svoju viacčlennú rodinu. 110 výtlačkov "Informácie o Cirkvi" som dostal do úschovy od mne neznámeho muža Pavla, taktiež ostatnú rozmnzožovaciu techniku, a to na základe jeho prosby. Nešpecifikoval na aký dlhý čas, iba že chce uschovať. Nenapadol mi, že by sa Pavol mohol dopúštať trestnej činnosti, lebo rozmnzožovanie náboženskej literatúry nie je nedovolená činnosť. Ja som ani v jednom prípade nerozširoval. Podľa Helsinských dohôd, publikovaných u nás vyhláškou 120/76 mi nemyslím, že by to nebolo dovolené.

" Nikto z obžalovaných nemal k výpovedi žiadne pripomienky.

Po prestávke nasledovalo čítanie spisového materiálu: Posudky od zamestnávateľov boli cekove výborné. Odborné vyjadrenie K. Knoblocha, bývalého vedúceho Štátneho Cirkevného nakladatelstva, rozlišuje sa tlač legálna - podľa všetkých predpisov zákona a smerníc ministerstva kultúry - ostatná je nelegálna. Odborné posudky z oboru chémie, mikroskopie, mechanoskopie, dakyloskopie, znalectva písma k zaisteným strojom a materiálu. Písomné svädecké výpovede viac ako 40 svedkov - oboznámenie s obsahom. Dr. Zverina v rámci výpovede odmietol výbec hovoriť o osobách, aby im nespôsobil škodu. Okrem Dr. Zverinu a Dr. Mádra odmietli vypovedať z rovnakého dôvodu ešte asi ďalší dva ľudia. K uvedenému máme možnosť doplniť, čo povedal Dr. Mádr pri vypočúvaní na Bezpečnosti, kde to bolo zaprotokolované, ale tu sa netlmčilo: "Vyhlasujem, že vypovedať nebudem, pretože:

1. nemôžem priпустiť, aby bola moja prípadná výpoved využitá proti mojim priateľom;
2. činnosť, za ktorú sú prenasledovaní, bola iba nádzovým opatrením za situácie, keď verejne nemôžu vychádzať veci, potrebné pre katolických veriacich;
3. som presvedčený, že záležitosť náboženskej tlače nemožno riešiť cestou trestno-právnu, ale iba jednaním na vyššej úrovni s ohľadom na občianske a ľudské práva formálne zaistené Ľstavou a medzinárodnými dohodami."

Jindřich Macháček: "Dr. Fučík je mojim spolužiakom. Nevedel som, čo je v balíkoch, ktoré si u mňa uschoval. Neviem, odkial mal literatúru. Neviem, či rozmnzožoval".

Jarmila Strejcová: "Pri návštive ŠtB u mňa v byte som bola práve po nočnej službe. Domová prehliadka trvala 5 hodín, a to bez udania dôvodu. Viac o tom nechcem hovoriť a rozvádzat. Nasledovala prehliadka môjho pracoviska a potom vypočúvanie. Nevedela som, v akej dohode vystupujem. Vypočúvanie trvalo až do 4,40 hod. ráno. Potom od 10 hod. ďalšie vypočúvanie, ktoré trvalo až do 15 hod. Bola som úplne fyzicky vyčerpaná a čo som vypovedala, na to sa výbec nepamätam, lebo som viac ako 48 hodín nespala. Tento stav, samozrejme, veľmi ovplyvnil moju výpoved. Po odpočinutí, teda asi na tretí deň, som mala možnosť rozmyslieť, čo sa stalo. Nebola som si vedomá žiadnej viny, ani keď sa našla literatúra. Neviem, že by bolo trestné vlastniť jeden exemplár. Po mesiaci som bola znova predvolaná ako svedok. Bola som už kludnejšia a chcela som výpovede opraviť, ale povedali mi iba, že mi budú vrátené nejaké veci, údajne už som ako svedok svedčila a vypovedala. U mňa bola nájdená literatúra s náboženským obsahom, nemôžem povedať kde, kedy a od koho som ju odzrážala. Či s om

dostala nejaké knihy od Dr. Fučíka? Dr. Fučík je mojim pristelom, požičiavala som si od neho všeličo, knihy, ale i štartér na škodovku s tým, že trval na tom, aby som zasa všetko vrátila. Fresne nemôžem povedať, ktorá kniha bola od neho, lebo by som mu nerada ublížila. Z tohto hľadiska je teda nepresná moja predchádzajúca výpoveď, že niektoré knihy som dostala od Dr. Fučíka. Presnejšie je to, že neviem!"

Vladimir Valenta, farár v Prahe 4 - Modřany:

"Pán Rázek mi 3-4 krát dali informace o cirkvi, iné materiály nie. Neviem, či to bolo tlačené alebo cyklostylované, v tom sa nevyznám. Určite to nebolo písané na stroji. Styky s pánom Rázkom - poznám sa s ním, so ň tam desať rokov farárom".

Svedok Jiří Valenta sa nedostavil aj napriek riadne doručenému predvolaniu. Svedkovi bola uložená poriadková pokuta 300,- Kčs. Súdom bolo navrhnuté prečítanie protokolu z prípravného konania. Obžalovaný Hložánka, jedine ktorého sa táto vec týka, trvá na osobnej prítomnosti svedka. Po porade senátu sa konanie proti P. Hložánkovi odkladá k samostatnému prejednaniu podľa § 23, odst. 1 tr. por.

Záverečný prejav obžaloby:

Je toho názoru, že procesom sa na veci nič nezmenilo. Trvá na ovinenie: priprava marenia deozoru nad cirkvami § 178 u všetkých, u Rázka okrem toho naviac devízový § 146. Okrem Fučíka obžalovaní prižnávajú, že mali, opisovali, rozmnčovali, rozširovali literatúru. Rozchádzajú sa iba v subjektívnom hodnotení konaria, že nejednali v rozpore s našimi zákonnimi. Poznajú ústavné právo, musia poznať i zákonné predpisy o vydávaní a publikovaní: so súhlasom štátu, nie ako jednotlivci! Pre cirkev platia špecifické normy: zákon 218/49 Zb., s mernice ministerstva kultúry a Sekretariátu pre veci cirkevné. Nedoručenie literatúry nemožno nahradíť tým, že si každý veriaci začne tlačiť čo chce. Neide o jeden exemplár. Väčšie množstvo, 150-190 výtlačkov nie je úmerné pre domácu potrebu. Prístup obžalovacích k veci dokresluje to, že veci boli schovávané, odvyskávané neznámymi osobami, všetká činnosť mala konspiratívny charakter, nádych čohosi nedovoleného, čo nie je v súlade s našimi zákonnimi. Vypočúvanie možno objasnilo motiváciu činnosti, ale ľá nemožne mať vplyv na posúdenie trestnosti. Pokial ide o porušenie hospodárenia s devízami, obžalovaný Rázek nesplnil ponukovú povinnosť, ktorá je terminovaná. Som presvedčená, že činnosť bola dokázaná. Vzhľadom na naozaj dobré hodnotenie z národných výborov a od zamestnávateľov a na čisté trestné registre navrhujem tresty v dolnej polovici s podmieneným odložením na dlhší skúšobný čas. Za iste v veci o bž a l o v a n ý c h j e d n o z n a č n e p r e p a d a j ú, o ostatných veciach by malo rozhodnúť zvláštne zasadnutie.

Záverečné prejavy obhajcov:

Dr. Chodéra - obhajca Dr. Fučíka :

"Márne som hľadal ustanovenie, proti ktorému by sa mohol mi j mandant previníť. § 178 sa zaoberá hospodárením v rámci cirkví a náboženských spoločností, zákon 218/49 tiež majetkom cirkví. Možno by bolo dôležité bližšie špecifikovať, čo myslí tento zákon v § 7 pod pojmom "... a iná činnosť". Ide o duchovnú činnosť? Pod tým si predsa predstavujeme akési náboženské úkony, ako je krst, birmovanie atď. Hromadenie náboženskej literatúry a jej rozširovanie nemožne byť porovnatelné s duchovnou činnosťou. Môj mandant nemal ani vedomosti, aby mohol zákon vedomie porušiť. Podľa tlačového zákona 94/49 Zb. o rozširovaní literatúry iba so súhlasom štátu, nemožno súdiť. Porušenie je iba správnym prestupkom. Ten však ja po jednom roku premlčaný. Smernice Sekretariátu pre veci

cirkevné z rokov 1970, 1972 dopisom neboli úradne uvárejnenie. Nie sú teda všeobecne platiacim normatívnym právnym aktom a môžu teda platiť iba pre zamestnancov daného rezortu, čím je v tomto prípade ministerstvo kultúry. Mohli by sa možno týkať kňazov v Čirnej službe, pokiaľ by boli s nimi oboznámeni. Môj mandant je však laik a nie cirkevný činitel." /Dalej odaky na 94/49 o rozširovaní publicácií čs. pôvodu, § 5 zo 150/69 o zahraničnej literatúre/. "Vzhľadom k tomu, že podľa či už o činnosť môjho mandanta mala ustrnúť v štádiu príprav, je konanie beztrestné. K rozširovaniu nedošlo a tým teda nedošlo ani k naplneniu § 178. Preto žiadom úplné zbavenie viny. Podľa nášho práva, ak niečo nie je vyslovene zakázané, nie je to trestné, zatiaľčo riaditeľ Sekretariátu pre veci cirkevné tvrdí, že ak je niečo zakázané organizácii, je to tým skôr zakázané jednotlivcovi".

JUDr. Pavlíková - obhajkyňa Adolfa Rázka:

"Nemusím opakovať, čo obširne uviedol kolega. Pripomieniem ďalšiu okolnosť: Išlo o "protispoločenské zameranie?" Zo zoznamu zabavených vecí vyplýva, že ide o literatúru vyhranene náboženského zamerania a nie so zameraním protispoločenským. Znova poukazujem na kladné hodnotenie môjho mandanta, charakteristiku pracovní i Čsl. strany lidové, uličného výberu KSČ a NV. Predkladám potvrdenie o znovuzvolení p. Rázka za poslance ČNV Praha 4. Podľa týchto hodnotení, celým prístupom v zamestnaní i v osobnom živote svedčí o svojom postojo k spoľočnosti, organizuje brigády v rámci skcie Z, stará sa o životné prostredie... Nemožno teda u môjho mandanta hovoriť o protispoločenskom zameraní. So svojou rodinou pociťoval taký veľký nedostatok náboženskej literatúry, že si pre potrebu rodiny opísal nejaké materiály /ide o šestčlennú rodinu/. S chladom na zévery prvého obhajcu žiadam i ja o oprostenie od viny. Pokiaľ sa výuka devíz, čiastku obdržala celá rodina, čo vyplýva z výpovedi z príravného konania. Ľažko postihnúť jedného člena, keď sa na tomto postupe dohodli všetci. Po predošej zlej skúsenosti s prepádnutím II. poukážok a v súhlase s posudkami svedkov o hospodárnosti mandanta je pochopiteľné, že nechcel poukážky použiť na alkohol a kávu. Štátu vznikla hospodárska škoda 6 549,- Kčs, čo číni asi 1 180,- Kčs na každého člena. Na prečin vyzádzuje zákon "prospech nie malý". Túto čiastku možno považovať za škodu menšiu ako nepatrnu. Ide preto iba o prestupok. Je teda potrebné "čin" prekvalifikovať alebo stíhať celú Rázkovu rodinu."

JUDr. Chudoba - obhajca Květoslavu Kuželovej :

"Súhlasím s hodnotením Dr. Chodčera. Domnievam sa, že skutočne nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty § 178 " so zámerom mať dozor". Obžalovaná prevádzala činnosť z iných dôvodov, aby pôsobila výchovne na spoluobčanov pri súčasnom narastaní trestnej činnosti. Mala teda v úmysle ozdraviť ovzdušie a nie mať dozor. Obžaloba neuvádzá, ktoré ustanovenie zákona 94/49 bolo porušené. Podľa môjho názoru nie je takéto ustanovenie. Nemchla porušiť ustanovenie zákona 218/49, podľa komentára z roku 1980 k nariadeniu 219-223/49 a 36/71 nemá k tomu nič. Rozhodne nie o priprave rozširovania. Je pravda, že asi existujú smernice Sekretariátu pre veci cirkevné, ale tie nie sú súčasťou trestného poriadku, preto neposkytuju podklad pre súdne stíhanie. Zákony z roku 1949 vtedy iba regulovali činnosť cirkví voči štátu, z toho dôvodu ani nemôžu pa formálnej ešte riešiť trestnú činnosť obžalovanej. K otázke "spoločenskej nebezpečnosti": všetko boló i a v štádiu príprav, kedy podľa komentára je trestnosť iba výnimocná /tak je to napr. i v sovietskom práve/. Ak by ju súd zobrať do úvahy, tu je stupeň nebezpečnosti menší ako nepatrny. Ustava garantuje slobodu prevádzka náboženské úkony, nielen slobodu pasívnu, ale i aktívnu. Termín "náboženská literatúra" v trestnom práve ječinoduchu neexistuje.

Kooby si niekto cíkylosťoval publikáciu o záhradkárstve, tak by nebol trestne stíhaný. Keď niekto bez postránku, bez protispoločenského zámeru rozmnoží a nerozšíri čekolvek, ide o menšiu nebezpečnosť ako nepatrnu. Okrem toho nemožno aplikovať žiadnu trestnú normu. Nenavrhujem kompromis, ale jedine zbavenie viny".

JUDr. Halík - obájca Michala Holečka :

"Pripojujém sa k tomu, že povedali kolegovia. V činnosti M. Holečka nemožno vidieť žiadne konanie v zmysle zákona. Množstvo náboženskej literatúry je skôr ctážka spoločenskej ekonomickej výhodnosti. Toto posudzovať neprináleží súdu. Dôvodom rozmnožovania bolo nedostatočne malé množstvo literatúry. Môže byť súkromná duplicita náboženskej literatúry trestným činom? Takéto jednanie nemôže viest k naplneniu skutkovej podstaty § 178. Obžaloba hovorí o "zvýšenej aktivite katholickej cirkevi", ale za zvýšenú aktivitu nenesú zodpovednosť obžalovaní, nie sú kňazmi. Nájdená literatúra neoprávňuje ani to, že "množstvom prevyšuje rozumnú potrebu" a že jej obsah je zameraný proti... Štátному zriadeniu ČSSR. Mohli snáď obžalovaní narušiť nejakým spôsobom zákon 218/49? Tento zákon je zameraný čisto hospodársky a je riešením problému odluky cirkevi od štátu. Materiál, ktorý bol zaistený u môjho klienta, nie je v množstve prevyšujúcom súkromnú potrebu, ani tlačoviny proti socialistickému zriadeniu. Čažko môžu tieto materiály svedčiť o úmysle porušiť § 178 ani zákon 218/49. Iba prechovával určité množstvo, ktoré však nesvedčí ani bezpečne, ani vôbec o rozširovani. Množstvo literatúry zodpovedá početnosti rodiny. Nebolo preukázané, že by rozmnožoval alebo i distribuoval, vlastné prechovávanie prostriedkov nie je trestné. I pri event. rozmnožovaní by však neporušil zákon 120/76. Ani právnik nemôže bežne poznáť normy z roku 1949, a tak i keby bola naplnená formálne podstata týchto zákonov, chýba subjektívne stránka a teda nie je naplnená ani právna stránka. Pokiaľ sa týka spoločenskej nebezpečnosti - i keby bola naplnená formálna stránka - tá je nepatrna. Ide iba o štádium prípravy. Porušenie zákona 218/49 je trestné len pri záujme porušiť. Keď tento záujem chýba, nevzniká trestný čin. Okrem toho po formálnej stránke môže ísť o útek na 218/49, ktorý sa zaoberá iba duchovnou činnosťou cirkevi a jej majetkom. Neide teda o naplnenie skutkovej podstaty, návrhujem teda oprostenie spôd obžaloby".

, Ing. Václav Dvořák nemaj obhajcu, preto sa obhajoval sám až v záverečnom slove.

Záverečné slová obžalovných :

Dr. Vladimír FUCÍK :

"Vzhľadom k tomu, že z právnej stránky tu obhajci celú záležitosť podrobne rozobrali, nepovažujem za potrebné z tohto hľadiska ďalej sa vyjadrovať. Obžaloba však obsahuje i výroky, ktoré s právnymi aspektami nesúvisia. Na str. 5 obžaloby sô hovorí, že u knih, zabytených pri domovej prehliadke v mojom byte neide o materiály slúžiace k uspokojeniu potrieb jednoduchých veriacich. Inými slovami obžaloba hodnotí zabavení náboženskú literatúru natažko vysoko, že presahovala môju jednoduchú úroveň. Medzi inými bola zhabaná i Biblia. I tá je hodnotená týmto výrokom tak, že nezodpovedá potrebám prostého veracieho. Tým sa teda vraciame na úroveň argumentácie zhruba o 300 rokov dozadu, lebo vtedy sa tiež dokazovalo, že jednoduchí veriaci radšej nemajú mať Bibliu a boli im ľané a pálené.

Iný výrok obžaloby zdôrazňuje protispoločenský charakter zabavenej literatúry a spoločenskú nebezpečnosť môjho konania. Za niekoľko

málo týždňov bude tomu 26 rokov, odkeď pracujem v Československej akadémii vied - stále na rovnakom pracovisku. Nechávam tam mnoho volného času a pracovné posudky tu boli čítané. Za takýchto okolností by som rád vedel, kto sa konkrétnie cítil byť mojim konaním ohrozený a ktorú moje knihy boli nebezpečné.

Ďalej obžaloba cituje akúsi vyhlášku ministerstva kultúry, ktorá hovorí, že náboženskú literatúru môžu dovázať iba cirkevné inštitúcie. Že to nezodpovedá skutočnosti sa môže presvedčiť každý z tu prítomných, keď hoci i dnes si zájde do ktorejkoľvek predajne zahraničnej literatúry. Tam si môže objednať i náboženskú literatúru, vydanú v socialistických krajinách. I táto literatúra mi bola odňatá. Napriek tomu vyhlasujem, že si ju i nadálej budem tento cestou zaobstarávať."

Adolf RÁZEK :

"Úvodom žiadam súd, aby moje slová neboli vysvetľované ináč, ako ich hovorím, ani aby im neboli dávaný iný zmysel, pretože naša reč nech je áno-áno, nie-nie."

Obhajobu uvediem citovaním dvoch prameňov, ktoré osvetlia, prečo tu stojím, i moje stanovisko. Prvým z nich je príloha stranického vzdelávania Tvorby č. 12 z roku 1986, kde sa uvádzajú:

"Marxizmus je materializmus. Ako taký je rovnako tak nelútostne nepriateľský voči náboženstvu ako materializmus encyklopédistov 18. storočia". Druhý je z knihy zobranej mi pri domovej prehliadke, uvedenej v súpise pod položkou 13-Biblia. Tam na jednej zo začiatocných strán môžeme čítať v Matúšovom evanjeliu slová: "Majte sa na pozore pred ľuďmi, pretože vás budú dávať pred súdy" a o niečo ďalej: "budú vás nenávidieť pre moje meno". My všetci sme tu svědkami pravdivosti týchto slov v celej dvetisícročnej skúsenosti kresťanstva. Z pohľadu evanjelia je teda samozrejmé, že práve preto tu stojím."

Ako dôkaz hodnotnosti môjho tvrdenia mi devoľte malú exkurziu do dejín. V prvých storočiach, keď kresťania nechceli obetovať modlám, ich ďalší osud bol určený výrokom: "Christianos ad leones!?" Neskôršie sa stredovek už humanizoval a napríklad naši česki Jánovia, ktorí poznali nezmeniteľnú pravdu a chceli jej slúžiť, skončili jeden na hraniči a druhý vo Vltave.

V súčasnom období mám vlastnú skúsenosť. Sám som bol pred 30 rokmi roz súdený a odsúdený. Neskôršie bol ríčsudok odvolaný, pretože sa po čase zistilo, že išlo o akési právne deformácie.

Keď sledujem dianie okolo seba zdá sa mi, že žijeme v akomsi zvláštnom prostredí, v ktorom sa akoby akási zvláštna neviditeľná zhoubná choroba vnútra človeka. Proti ich vonkajším prejavom - násilnostiam, kriminalite, rozvodovosti - v Prahe bolo napr. viac ako 55 % rozvodov, korupcií, konzumnému spôsobu života ďalším smerujú mnogé uznesenia rôznych stranických a štátnych orgánov.

Dovolím si tu tvrdiť, že práve v tej literatúre, ktorá mi bola pri domovej prehliadke odobraná, a to ako samizdatová tak i vydaná tlačou, je už dvatisíc rokov starý návod, ako uvedené negatívne javy odstrániť z celej spoločnosti.

Odborný posudok, predložený súdu, hodnotí literatúru podľa toho, či má veľko niemá tiráž. Osobne som presvedčený, že uvedené merítko nevystihuje skutočnosť a že absencia tiráže z knihy nerobi nepriateľa. Často sa mi zdá, že žijeme v akejsi divnej atmosfére. Ako príklad by som uviedol udalosť pred niekoľkými rokmi. Spomínam si na ňu preto, že staršia dcéra mala práve vtedy nový občiansky preukaz. Išli sme na púť na Budeč. S manželkou a dvoma dcérami sme vtedy boli na troch kilometroch cesty 3 x legitimovaní, 2 x fotografovaní a raz filmovaní

príslušníkmi. Bempecnosť. Na pôdu viedol bolo, aby zo súčičiek zo Základných a asi 20 ďalších pútnikov. Nešlo teda o akési tisícové zhromaždenie. Ako vtedy tu pôsobil strach štátnej moci z niektorých kresťanov. Na druhej strane pri štúdiu svedeckých poviedí som videl, ako niektorí mali strach zo štátnej moci. A vtedy som si naplno uvedomil ono čapkovské: "Pulovica pravila je celá lež". A ovzdušie strachu určite nie je tvorivé, aspeck nie v pozitívnom zmysle.

"Ak teda dôjde k postihu za vlastnenie a používanie zobraanej literatúry, bolo by to iba opakovanie chýb minulosti, dôsledok nepozumenia, napríek tomu že vy i ja rozprávame rovnakou rečou. A nepochybujem o tom, že máme i rovnaký záujem na zlepšenie morálneho stavu národa."

"Už na začiatku dnešného procesu som povedal, že sa necítim vinný z preetupenia žiadneho trestného zákona republiky, a tento pocit vo mne utvrdzuje právny predpis novší ako § 178, a to Medzinárodný pakt o občianskych a ľudských правach, v Československu platný od 23. marca 1976. Podľa jeho znenia majú byť vysvetľované i ostatné zákony - v jeho duchu - pokiaľ s ním nie sú v úplnom súlade".

Ing. Václav DVOŘÁK:

"Vo svojej záverečnej reči by som sa nechcel dlho zmieňovať o tom, čo tu už o mnho lepšie povedali obhajcovia a obžalovaní predo mnou.

Som obvinený z prípravy porušenia § 178 o merení štátneho dozoru nad cirkvami a náboženskými spoločnosťami, ktorý sa odvoláva na zákon 218 a najzáujúce nariadenia 219, 223/49 Zb. Po tejtochorenej nepríjemnosti som tiež zákony vyhlásal, ale v žiadnom odstavci, ani v jednej vete som sa jednoducho reňašiel.

Bolo tu už povedané, že porušenie zákona 94/49 Zb. by mohlo byť maximálne priestupkom. A smernice ministerstva kultúry z roku 1970 a 1972 sú tajné, resp. pre vnútornú potrebu - ich porušenie nemôže byť trestné. Je tu však o mnho dôležitejší dokument, a to vyhláška 120/1976 Zb., kde je v čl. 18 zaručená náboženská sloboda a v čl. 19 sa píše: odst. 1: "Každý má právo zastávať svoj názor bez prekážky". odst. 2: "Každý má právo na slobodu prejavu, toto právo zahrnuje slobodu vyhľadávať, prijímať, rozširovať informácie a myšlienky všetkého druhu, bez ohľadu na hranice, či ústne, písomne alebo tlačou, prostredníctvom umenia alebo akymkolvek inými prostriedkami podľa vlastného volenia".

My máme výborné zákony a ústavu. Je v nich zaručená náboženská sloboda a ich obmedzovanie je trestné. Je v nich tiež zaručená rovnosť ľudí! V čl. 20 odst. 1 Ústavy sa vraví: "Všetci občania majú rovnaké práva a rovnaké povinnosti". A v odst. 4: "Spoločnosť pracujúcich zaistuje rovnoprávlosť občanov vytvárením rovnakých možností a rovnakých príležitostí vo všetkých oboroch života spoločnosti".

Nám toto právo alebo nemám?

Ak ho nám, potom nemám čo robiť na lavici obžalovaných. Ak ho nemám, tak tu tiež nemám čo robiť, pretože najprv by museli novozvolení poslanci požiadať Federálne zhromaždenie a prezidenta republiky o zmenu Ústavy, o vypustenie, zrušenie alebo zmenu článku 20.

"Pri democŕtych prehľadkach u mňa bola zaistená čisto náboženská literatúra. Za celý mesiac tohorečného vyjetrovania, ani v obžalobe, ani pri záverečnej reči pení prokurátorky nebolo ani jednou vetou, ani jediným slovom dokázané, že ide o závadnú literatúru. Ak je niečo závadné, musí to niekomu škodiť. Ak náboženské knihy niekomu vadia, nech ich nečíta. Nikto ich nikomu nevrúcoval."

Tvrdenie obžaloby o závadnosti tejto literatúry je iba všeobecné, povrchré a ničím nepodložené. Pozriime sa preto stručne, už to urobili in predomou, o čom náboženská literatúra píše:

- predovšetkým o Bohu a viere,
- o zmysle života, ktorý iba v ozajstnej láske s druhými môže byť šťastný a radošný,
- o poctivosti života,
- = o úcte k životu od počatia až do smrti,
- o tom, že kresťania majú byť tými najdôležitejšími tvorcami miéru - a možno nimi tiež sú - pretože:

 1. vedia, že konflikty medzi národní alebo skupinami vznikajú tam, kde sa dvaja ľudia nedohodnú a nedokážu si odpustiť,
 2. sú proti zabijaniu detí ešte pred narodením.

A týchto obetí je omnoho viac ako obetí vojen. To je naozaj hrozné. Všetkým známa Matka Terezia kedysi, vlastne často povedala: "Človek, ktorý je schopný zabíjať nenanodení deti, je schopný i násilia vo vojnách". To spolu úzko súvisí. Mne o tejto zene bola zhľbaná publikácia, miesto aby sme sa pred ňou uklonili. Takáto kniha by sa mala dať zdravotným sestrám, študentom sociálno-právnych škôl. Nemusela by to byť povinné čítanie. a všetci by ju so záujmom prečítali.

U nás vychádzajú v desaťtisícových nákladoch stovky titulov a premietajú sa stovky filmov v kinách a v televízii, ktoré popisujú a predstavujú rozvrát rodiny, opustené deti, neštastie človeka, násilie, a to väčšinou bez akýchkoľvek nosných východisiek z týchto tažkých krízových situácií života.

V porovnaní s tým nielen že náboženská literatúra nie je závadná, ale je užitočná, potrebná a nútňa. Bez nej je tu akási diera, vákuum, niečo v spoločnosti chýba.

V § 3 odst. 2 tr. zákona sa píše: "Čin, ktorého stupeň nebezpečnosti pre spoločnosť je malý, nie je trestný činom, i keď ináč vyznačuje znaky trestného činu". Pretože nebezpečnosť môjho konania nie je ani nepatrná, žiadam o zrušenie obžaloby a prinavrátenie všetkých vecí".

Michal HOLEČEK:

"Čiastočne mám něvýhodu, že rozprávam ako posledný a mnoho z toho čo som chcel súdu povedať, bolo už povedané. Nebuden sa zaoberať právym rozborom, všetci obhajcovia, i môj vlastný obhajca, už preukázali netrestnosť rozmnožovania alebo rozširovania literatúry; chcel by som sa tu teraz zaoberať vecmi všeobecnými vzhľadom na celú túto záležitosť, i tými aspektami, ktoré sa ma osobne dotkli, lebo som tu ako obžalovaný.

Na svojom pracovisku sa stretávam vo veľkej väčšine s ľudmi nábožensky indiferentnými, ani nie s ateistami - ateizmus predpokladá určitý aktívny prístup proti náboženstvu - stretávam sa s jednoduchým nezáujmom o náboženstvo. Keď ma t.r. v aprili zadržala Štátna bezpečnosť a odviezla ma takou rýchlosťou, že som si ani nestačil dopyti kávu, a po štyroch dňoch som bol prepustený ako obvinený, všetci títo ľudia si mysleli, a sa i mňa v tomto smere opytovali, že som bol "uväznený" za rozkrádanie - opravuješ dom a tak si niečo ukradol a pod. - alebo za nejakú podobnú kriminalitu. Keď som im však vysvetlil, že som stíhaný za to, že vo svojej knižnici mám väčšie množstvo strojopisnej či cyklostylovanej literatúry a že som pritom zobrajal do úschovy rozmnožovacie stroje, pisací stroj a ďalšie veci, ako je uvedené v protokole, u všetkých týchto ľudí - a sú medzi nimi i komunistickou reakciou bolo zadivenie nad tým, že sa podobné veci môžu vôbec trestne stíhať. "Vo svojej knižnici predsa môžeš mať akúkolvek literatúru, do toho nikomu nič nie je", to bola formulácia ako reakcia na to, keď som tým ktorí sa pýtali, vysvetlil, o čo v mojom prípade ide.

Tu by som sa chcel zastaviť a rozvíeť poznatok, ktorý z toho pre mňa vyplýval. Väčšina ľudí podobný rozhovor nakoniec ukončila slovami typu "máte to vy katolíci dnes zlé a to iba preto, že ste katolíci". Vidieť, že v širokej verejnosti prevláda povedomie, že veriaci - katolíci - nemajú plné práva. Ak to hovoria katolíci, možno to označiť sa akúsi plačlivosť, ale toto sú názory ľudí do náboženského života nezapojených, ktoré teda nepostrádajú určití objektívnosť.

Skutočne si myslím, že vo svojej knižnici môžem mať akúkolvek literatúru, i vyslovene protištátne zameranú - a tú som vo svojej knižnici NEMAL - bez toho, aby sa to mohlo trestne stíhať. Ak teda paní prokurátorka hovorí o "cirkevne-politickej charaktere zadržanej literatúry" a u Informácií o cirkvi dokonca o "vyhranenom zameraní proti socialistickému zriadeniu", treba takéto vázne osočovanie dokázať nielen obyčajným tvrdením, ale dôkazom. V prípade Informácií o cirkvi nech si paní prokurátorka zoberie jedno číslo a rozborom článku po článku nech ukáže, v čom spočíva "protisocialistické zameranie" tejto literatúry. Takúto literatúrou nie je ani stat Václava Havla "Moc bezmocných", lebo táto stat si nekladie za cieľ zmenu politického usporiadania našej spoločnosti, ale ozdravenie pomerov v našej spoločnosti. Táto práca bola zabavená u iného z obžalovaných. Nie je hou ani vyhlásenie Charty 77, ktoré bolo zaistené u mňa, lebo táto občianska iniciatíva skupiny ľudí by si skôr zaslúžila diskusiu ako zabavovanie ich dokumentov a likvidáciu v odpadovej stoke. A tituly ako Malé cirkevné dejiny a ďalšie, ktoré boli zaistené, zaujímajú už iba veriacich, či skôr určitú ich časť, ktorá má záujem o prehľbovanie svojich náboženských vedomostí. Určite svojim obsahom nezaujímajú príslušníkov ŠtB - ako mi to povedal samotný mjr. Ackerman - lebo takíto ludia majú k náboženstvu skôr záporný vzťah; tieto a podobné tituly rozhodne už nie sú politicky zamerané. Ak je vo vypočítavaní cirkevno-politickej literatúry uvedená i práca redzinnárodné uznávaného spisovateľa Karola Čapka, okrem toho ešte 60 rokov stará, možno z roku 1924, stat "Prečo nie som komunistom", čo k tomu naviac doložiť?

Je škoda, že orgány Štátnej bezpečnosti a prokuratúry stíhajú veriacich za to, že si sami vydávajú literatúru, keď ju nemôžu vydáť v Ústrednom cirkevnom nakladateľstve. Táto literatúra by určite spoľočnosti neuškodila. Príklad? Jedným z titulov, ktorý som prevzal do úschovy, bolo i niekoľko strán z rozpracovaného diela o živote a smrti nemeckého katolíckeho kňaza P. Delpa, ktorý bol účasť v odboji popravený nacistami v roku 1945. Takúto literatúru hodnotí prokuratúra ako spoľočensky nebezpečnú? Pamätám sa, keď ako 16 ročný som čítal dielo a spomienky na komunistického spisovateľa Vančuru, ktorý bol tiež popravený za odboj. Obaja títo majú jedno spoľočné: vo svojom presvedčení a konaní išli až do krajinosti natol'ko, aby zostali verní svojmu svedomiu a presvedčeniu. Je škoda, že kniha o katolíckom kňazovi F. Delpovi nemohla byť vydaná. Svojim mrvným imperatívom by mohla inšpirovať ľudí k poctivému konaniu tak, ako iného inšpiruje poctivé konanie Vančuru a iných komunistov, ktorí za své je presvedčenie išli až do krajinosti.

V obžalebe ma tiež zaujala formulácia paní prokurátorky o "odchylnom vysvetľovaní náboženskej slobody". Táto formulácia by si skôr zasluhovala teoretický rozbor ako trestné stíhanie ľudí, ktorí sa v žití svojej viery riadia svojim svedomím - podobne ako sa v žití svojho presvedčenia svojím svedomím riadili F. Delp a V. Vančura - a sám za seba môžem s čistým svedomím povedať, že svoju vieru praktizujem spôsobom, ktorý vôbec nie je v rozpore so z konom, naopak má právnu ochranu, ktorú mu dáva Ľstava i vyhláška 120/76 Zb. Pre mňa je veľmi podivné, ak má o šírke slobody vyznania rozhodovať Štátna bezpečnosť alebo prokuratúra.

Pani prokurátorka, keď hovorila o tzv. "konspiratívnom charaktere činnosti obžalovaných", použila formulácie, že obžalovaní vedeli, "že tu je niečo nedovolené, čo nie je v súlade so zákonom". Ja by som tieto slová použil, i keď ich budem hútený trocha poopraviť. Je tu skutočne niečo nie nedovolené, ale nezdravé vo vzťahu medzi cirkvou a štátom, čo nie je v súlade so zákonom. Pre mňa ešte ne sa vzťah štátu a cirkvi odrazil v akcii. Štátnej bezpečnosti proti mne s následným stíhaním. Určitým odrazom je i tento proces, kde sú za náboženskú aktivitu stíhaní veriaci ľudia. A je na škodu spoločnosti, že sa o zlom vzťahu medzi cirkvou a štátom u nás i v zahraničí mnoho rozpráva. Podotýkam, nie je našou vinou, veriaci chcú žiť v klude svoju vieru, zdokonaľovať sa v jej poznávaní, vyučovať vo svojej viere svoje deti - a toto právo mi snáď nikto nechce upierať.

Tento senát má teda šancu pretnúť bludný kruh stíhania veriacich a ich súdenie. Takyto súdny proces s veriacimi nie je, žiaľ, prvý a začať tak obdobie dobrého vzťahu medzi cirkvou a štátom tým, že zbaví obžaloby mňa a všetkých ostatných a prinavráti knihy, ktoré boli zaistené, do knihovní a nie do stcky. Verím, že senát zodpovedne zváží všetky aspekty, ktoré sa k tomuto procesu viažú, či ide o aspekty morálne, osobné alebo i politické.

Toto je všetko, čo som vám chcel povedať."

Po porade senátu vyhlásil predseda rozsudok:

Dr. Fučík a K. Kuželová boli umaní za vinných z porušenia § 178 tr. zákona a bol im vymenaný trest odňatia slobody na 8 mesiacov so skúšobným odložením na čas 2 rokov.

A. Rázek sa previnil proti devizovému hospodárstvu a prípravou marenia dozoru. Bol mu vymenaný podmienečný trest odňatia slobody na 6 mesiacov s lehotou na 1 rok.

Ing. Dvorák a M. Holeček boli v plnom rozsahu oslobodení od viny.

Vo veci zaistenej literatúry a ďalších položiek sa bude konať zvláštne zasadnutie. Predbežné odôvodnenie rozsudku: Jednáním súdu bola žaloba skutkovo potvrdená. Otázka je iba v rôznej interpretácii duchovenskej činnosti. Súd dospel k tomu, že činnosť, ktorú obžalovaní prevádzali, je duchovenská, obžalovaní k nej neboli povolení, ide o činnosť nelegálnu v zmysle 218/49 Zb.

M. Holeček je zbavený viny, lebo nebola dokázané ani rozmniožovanie ani rozširovanie. Iba niektoré veci uschovával, čo nie je trestné.

Ing. Dvorák bol zbavený viny pre malé narušenie rozmniožovanej a rozširovanej literatúry podľa § 226 tr. č. 2 pism. b/.

Proti rozsudku sa hneď odvolala prokurátorka ohľadom oboch oprostencov a K. Kuželovej a A. Rézku. Súd skončil o 16,30 hod.

Celkový dojem účastníkov bol neočakávané kladný. Keď sa odhliadne od vecnej absurdnosti obžaloby, konanie prebiehalo korektne. Obvinení obhajcovia mohli uvádzat skutočnosti, ktoré poukazovali na slabiny právneho poriadku a nepriamo odhalovali mimoprávne momenty stíhania veriacich za náboženskú aktivitu. Je to znak nového postoja štátu k náboženskému životu u nás?

To ukáže odvolávacie konanie ako i polícia a administratívna prax. V každom prípade bolo povzbudzujúce, že obžalovaní obhajovali v prvom rade práva Božieho ľudu viac ako súba. Stáležretelnejšie bolo vidieť, že pred súdom nestojí zločinci, ale ľudia, ktorých by si mala naša spoločnosť v ážiť!

Z A K L A D N É P R A V I D L Á H R Y

Úvodom.

Autorní informačných textov, ktoré držíte v rukách, sú právnicí, ľudia z praxe a porozkovaní. Čitateľov chcú informovať o základných pravidlach hry medzi mocou a jednotlivcom. Desiatky prípadov poškodení seba alebo iných, ktoré nemuseli byť, desiatky z nevedomosti zastrašených, manipulovaných a vydieraných - to všetko je spôsobené nedostatkom informácií o právach občanov voči výšetrovaciemu aparátu a o možnostiach obrany.

Zo strany moci oficiálna verzia znie, že netreba nič vedieť, lebo kto nič neurobil, nič sa mu predsa nemôže stať. Ľudia túto verziu napokon s úľavou prijímajú, lebo radi "nechcú nič vedieť".

Na druhej strane u ľudí panuje názor, že polícia je všenocná a že niete šance niečo zachrániť, že je teda zbytočné sa informovať o akýchsi právach.

Oba tieto názory najú ale háčik, svoje "ale". Oficiálna moc neupresňuje to nič a niečo. Je previnením návšteva politicky činného človeka, napr. chartistu? Môže byť dôvodom k vyšetrovaniu príjmu listu zo zahraničia? Môže to viest k nejakým postihom?

Prax v ČSSR jasne ukázala, že ŠtB sa riadí úplne inými pravidlami ako si laik myslí. Bezstarostnosť človeka, ktorý sa spolieha na to že "nič" neurobil, trvá iba po prvý kontakt s mocou. Potom človek sa odrazu ocitne pred profesionálom a cíti, že nič nevie z toho, čo by práve potreboval. Nevie, či a v čom môže veriť uhladenému súdruhovi, ktorý ponúka čiernu kávu, cigarety alebo alkohol. Nevie, čo môže odmietnúť a či vyhrážky, ktoré tento "príjemný súdruh" odrazu na neho spustil, sú reálne. Neinformované masy občanov sú takto udrževané v ideálnom stave pre spracovanie príslušníkmi ŠtB. K tomu napomáhajú oba extrémne postoje: bezstarostnosť a naivná dôvera v zákonnosť a legalitu a na druhej strane strach a absolútny rešpekt pred mocou.

Fiktívnosť prvého názoru, že nič sa ni nemôže stať, keď son nič neurobil, vyjaví sa hneď pri prvenom vypočúvaní. A nesprávnosť druhého názoru - že sme len šancí a teda vopred ospravedlnení zo všetkých chýb, ktoré sa dopustíme, hoci i z faktického udavačstva sa vyjaví pri stretnutí s priateľmi, ktorých sme poškodili. Výčitky svedomia sa iste dostavia, keď si uvedomíme, že vlastnou vincu sme poškodili iných. Zodpovednosti sa tu nezbavíme poukázaním na to, že nás zastrašili, oklamali, psychicky spracovali a pod.

Hoci ŠtB na Slovensku t.č. nepoužíva fyzické násilie, nahradza ho zato najrôznejšimi formami psychického nátlaku: od úsmevu a dôverného tónu reči až po okrikovanie a vyhrážky. Informovanosť o týchto metodach a pravidlach obrany môže mnogému zabrániť a mnogého zachrániť. Tieto informácie, ktoré si pozorne preštudujte, sú vykúpené mnogými strastami v praxi!

1. PRIAMY KONTAKT S MOCOU - VÝSLUCH .

Najčastejšou formou priameho styku s orgánmi moci je výsluch. Podľa čsl. zákonov existujú tri druhy výsluchov, pričom práva a povinnosti sú v každom z nich iné. Jedno však majú všetky tri typy výsluchov spoločné : - musíme byť riadne písomne precvičení,
 - musí nám byť poskytnuté vyčerpávajúce poučenie o právach a povinnostiach,
 - vždy nám právo nazrieť do zákonov a tieto nám musia byť poskytnuté.

Existuje :

- a/ vysvetlenie /pohover/ podľa § 19 zákona o ZNB,
- b/ svedecká výpoveď podľa § 97 a nasl. tr. poriadku,
- c/ výpoveď zadržaného, podozrivého, obvineného alebo obžalovaného podľa § 76, 91 a 207 tr. poriadku.

Preberme si postupne, aké práva a povinnosti má občan v jednotlivých prípadoch a akú najlepšiu taktiku zvoliť.

V y s v e t l e n i e, pohovor, podľa § 19 zákona o ZNB môže byť orgánmi požadované od každého k zisteniu trestných činov, previnenia alebo priestupkov. Pozýva sa písomne, zákon však pripúšťa možnosť ospravedlnenia alebo nedostavenia sa z väznych dôvodov, napr. záchvat migrény, menštruačia, choroba detí alebo manželky, chrípka. ZNB musí predvolanému občanovi označiť :

- aký trestný čin, priestupok alebo previnenie vyšetruje,
- a hľavne kto je podozrivý.

§ 168 tr. zákona výslovne stanovuje, že nemáme zákonnú oznamovaciu povinnosť trestných činov, akor je :

- poburovanie /§ 100 tr. zákona/,
- hanobenie republiky, jej predstaviteľov či spojencov /§ 102-104 tr. zákona/,
- poškodzovanie záujmov republiky v zahraničí /§ 112 tr. zákona/ a iné.

Podľa § 19 zákona o ZNB, na základe ktorého sme beli pozvaní, môžeme o doprieť vysvetlenie, keby sme sebe zapríčinili trestné stíhanie alebo blízkym osobám /odstavec 4/. Najprv žiadame o protokolárne poučenie, ktoré je a z akého trestného činu podozrivý, inak nevieme, či sa na informáciu, ktorá sa od nás počadauje, nevzťahuje úľava podľa § 19 odst. 3. Pamäťajme, že pri poskytovaní vysvetlenia podľa zákona o ZNB niesme podpisahou, môžeme si teda vynýšlať a klaniať!

V priebehu vysvetľovania si môžeme:

- robiť poznámky,
- protokoľovať pre seba otázky a odpovede,
- pred podpísaním protokolu-zápisnice opísat najzávažnejšie časti.

Tieto poznámky nám nesmú odcbrať ani do nich pozrieť!

Pri svedeckej výpovedi podľa § 97 trest. poriadku v predvolaní musí byť presne uvedené:

- menovite kto je obvinený,
- z akého trestného činu je obvinený.

Zákon pripúšťa dostatočné ospravedlnenie, napr. potreba poradiť sa advokáton, fyzická indispozícia a pod.

Svedok je oprávnený o doprieť vypovedať :

- ak je obvinený jeho príbuzný /§ 100 tr. poriadku/,
- alebo ak by svojou výpovedou spôsobil nebezpečenstvo trestného stíhania sebe alebo svojim príbuzným /túto vec zákon necháva na rozhodnutie tebe a nie orgánom!/.

Pozor však, lebo v prípade krievho svedectva môže byť svedok trestne stíhaný a odsúdený až na 3 roky /§ 175 tr. zákona/. Nikto nás však nemôže nútť vypovedať o veciach,

na ktorý sa presne nepamäťame - do pamäti žiadom orgán nemôže nazrieť. Pri svedeckej výpovedi je najlepšou taktikou formulácia: nepamäťam sa, nespomínan si, nemôžem potvrdiť, považujem to za nepravdepodobné. Nehanbime sa hoci aj do protokolu nadiktovať vyhlásenie, že v posledných rokoch si vôlebe málo pamäťame a na veci sa pamäťame nepresne, že pozorujeme u seba sklerózu a pod.

Pri svedeckej výpovedi nám právo robiť si poznamky alebo stenografovať celý výsluch. Vôlebe zapísavať si priebeh výslchu doporučujeme i z psychologického hľadiska voči vyšetrovateľovi prevádzkať!

Podľa § 103 nôž je vypočúvajúci nazrieteť do poznámok, nemôže však nútiať, aby sme mu svoje poznámky čítali a nemôže ich odobrať. Každé nahladnutie do našich poznámok dajme písomne zaznamenať do protokolu-zápisnice /§ 93, odst. 1/.

Výpovied zadŕžaného, podozrivého, obvineného alebo obžalovaného je vec vážna. Ak sa v nej ocitneme, treba vedieť:

a/ K výpovedi žiadnym spôsobom nerôžene byť donútení. Zákon orgán predpisuje, aby vyšetrovatelia všemožne rešpektovali osobnosť zadržaného /§ 91 tr. poriadku/.

ZNB nás môže zadržiavať až 48 hodín, ak nemôžu hodneverne zistiť našu totožnosť, ak narušujeme verejný poriadok a pod. Po uplynutí 48 hodín môžu:

- prepustiť,
- alebo požiadat prekurátora u uvalenie vyšetrovacej väzby. Prokurator musí rozhodnúť v priebehu ďalších 48 hodín.

Počas týchto 96 hodín, ktorý sa z dôvodu psychického nátlaku často predĺži, nemusíme vôlebe vypovedať, ani povedať svoje meno a adresu.

b/ Akonále bolo vznesené proti nám obvinenie, nám právo, aby pri každom vypočúvaní bol prítomný náš obhajca. Nepodceňujme túto možnosť a zvolme si čo najlepšieho obhajcu. Žiaľ, na politické a náboženské procesy sú "prekádrovaní" a schválení iba určení obhajcovia!

c/ Keď sme obvinení alebo obžalovaní, nemáme zákonné povinnosť vypovedať pravdu. Teda veci môžeme zamľovať, prekrúcať, hovoriť nepravdu podľa toho, čo uznáme za vhodné pre seba a svojich priateľov.

d/ Pri každom vypočúvaní nám právo robiť si poznamky, ktoré nám nesmú byť odobraté. Vypočúvajúci nám právo de nich nazrieť. Každé nazretie si však dajme podľa zákonného práva zaprotokolovať! Nepodceňujme túto formálnu možnosť!

e/ Otázky vyšetrovateľa "nusia byť kladené jasne a zrozumiteľne, bez konštruovania vymyslených a nepravdivých okolností, nesmie sa v nich naznačiť, ako na ne odpovedať" /§ 92, odst 3, tr. zákona/.

Dajme zaprotokolovať: - každú otázku, ktorá sa nám zdá byť vykonštruovaná,

- každý protokol, ktorý sa nám zdá byť podhodený.

f/ protokol pozorne prečítajme, nám právo pripojiť svoje vyjadrenie alebo protest prokurátorovi, ak pri vypočúvaní bola porušená niektorá smernica. Protokol podpisujme tesne pri posledných riadkoch, aby sa tam dodatočne nedalo nič napísat v naš neprospech.

Ak sme pri výsluhu urobili nejakú chybu, nikdy to nezatajme tomu, koho sa to týka. Všetko sa dá ešte napraviť!

2. NAJČASTEJŠIE CHYBY .

Medzi ŠtB a vyšetrovaným je veľký nepomer:

- na strane vyšetrovaného je iba pravda o ktorej je presvedčený a povedomie spolupatričnosti k priateľom a kamarátom,
- na strane ŠtB je štát s mohutnými vojenskými a ekonomickými aparátom, prokuratúry, súdy a väznice.

P r v e c h y b o u , ktorej sa vyšetrovaný dopúšťa je ilúzia, že právo je na jeho strane. Tejto chybe sa hovorí ilúzia zákonnésti. Občan vychádza z predpokladu, že v tejto krajine platia zákony, ktoré on neporušil a že to teda ŠtB uzna, keď jej všetko povie. Vyšetrovaný síce vie, že v tejto úvahе to akosi škrípe, nie je všetko v poriadku, ale tvári sa tak, akoby celá jeho činnosť, celý život bol zákonom nepostihnutelný a je ochotný teda o všetkom vypovedať. Pritom si myslí, že veci, ktoré by mohli ŠtB zaujímať obíde alebo iba spomienie a že ich bude bagatelizovať. ŠtB má ale mnohoročnú skúsenosť, pracuje tímovo a za pomoci najmodernejšej techniky. Občana v jeho ilúziach podporuje, potvrdzuje, že všetko bolo legálne, ale z jeho informácií čin ďalej tým viac čerpá. Tejto ilúzii zákonnésti občan prepadne o te skôr, keď nepozná zákony a svoje práva. Keď poznal, vedel by, že zákon nie je na jeho strane, ale na strane ŠtB, ktoré svojimi výpoveďami v podstate umožňuje stíhať kohokoľvek, akýkoľvek výrok alebo napísanú myšlienku. Ak sa na daný prípad nehodí vysvetlenie zákona, sú tu prokuratúry a súdy, ktoré všetko patrične upravia tak, aby vyšetrovaný mohol byť odsúdený. Ak ľakol'keď, aj tá najnepatrnejšia informácia môže byť zo strany ŠtB znajužitá. Ak aj nie proti vyšetrovanému, tak proti iným osobám.

D r u h o u c h y b o u , ktorej sa mnohí dopúšťajú je presvedčenie, že s ŠtB môžu hrať šachovú partiu: niečo priznať a niečo poprieť; v niečom hovoriť pravdu, v inom si vynyslieť a klamať. Takúto šachovú partiu však ešte n i k t o n i k d y n e v y - h r a l : Protivník má totiž k dispozícii veľké množstvo kvalitnejších figúr a navyše šachovnicu o neznámom počte polí. Je zásadou chybou klamať tam, kde sa vykonštruované výpovede môžu overiť a vyvrátiť. Ak sme zvolili taktiku "po dobre", odhalenie klanstva znižuje ľudskú dôstojnosť vyšetrovaného, vieryhodnosť ostatných vypovedí, zranuje hrdosť a norálne nahlodáva. Ak sme zvolili taktiku "tvrdého nuža", je to zbytočné, lebo nejakú lož určite odhalia. Treba teda :

- pri taktike "po dobre" stažovať si na zlú pamäť a tvrdiť, že sa naozaj nepamatáme. Tu však treba dávať pozor a n i k d y n e p o d p i s o v ať v protokole formulovanie vety, ako napr. "Nepamätám sa už, či te bol Ján Novák alebo iný z účastníkov schôdzky, ktorý mu dal tú písomnosť".
- pri taktike "tvrdého nuža" nevypovedať. Pri nedzistupňoch vyšetrovania stále slušne vysvetľujme, že naozaj iba využívame svoje právo, ktoré je dané trestným poriadkom, event. zákonom a odmietame odpovedať na otázky, aby sme nepriivedli trestné stíhanie seba alebo osobám, ktoré právom považujeme za blízke. Ako obvinený to neuvádzame, lebo sa môžeme obhajovať akýkoľvek spôsobom, teda aj odmietnutím všetkej výpovede.

Na otázky o priateľoch, o spôsobe nášho života a pod. zásadne odmietajú vypovedať z dôvodu, že to zjavne nesúvisí s trestným stíhaním a ŠtB nie je oprávnené zhromažďovať informácie o živote občanov. Na argument, že oni vedia lepšie posúdiť, či to súvisí alebo nesúvisí, odpovedá, že ak to teda súvisí s trestným stíhaním, odmietať vypovedať z dôvodu, aby sme neprivodili trestné stíhanie blízkym osobám.

Tretou chybou je vysvetľovacia mňa, ktorá úzko súvisí s oboma predchádzajúcimi chybami. Prípadom predovšetkým intelektuáli, ktorí aj vyšetrovateľovi vidie človeka /napokon človekom je aj majster kat/ a teda objekt, ktorému možno všetko vysvetliť a ktorý pochopí naše dobré úmysly. Títo ľudia cítia, že sa od nich žiada hovoriť a hovoriť a svojim hovorením sa tak trocha vylupujú. Avšak táto legislatívna ilúzia, zhrnutá v sebaospravedlnovaní "čo na tom?" je najnebezpečnejšia a pre ŠtB najlepšin zdrojom informácií!

Za začiatku sa rozpráva "o ničom" alebo "o ničom podstatnom". Táto takтика vypočúvaného nahľadáva - pomerne tu totiž vytvoriť nedziludský kontakt nedzi sebou a vyšetrovateľom, ktorý je na základe psychológie vybratý ako relatívne "sympatický človek". Taktiež vyšetrovaný pri druhom vypočúvaní rozpráva čomuviac ako pri prvom. Vyšetrovaný prestal vidieť vo vyšetrovateľovi svojho nepriateľa. Vyšetrovateľ sa tiež postaral o to, aby vyšetrovanému dal nájavo záujem o jeho názory, niekedy dokonca sympatiu.

K vysvetľovacej nánii sa pripája aj postoj "brať na seba". Pod týmto slovani sa rozumie morálky postoj, kedy sa vypočúvaný uklúdnuje, že tú alebo onu vec vzal na seba, aj keď ju neurobil. Ak priateľ niečo napísal alebo povedal, vypočúvaný to vyšetrovateľovi nepovie. Avšak takýto postojom sa výpoved vyšetrovaného pripocíta v jeho neprospech, ale aj v neprospech celej "skupiny", pretože ak ide o viac ľudí, všetci sú súdení za celkový trestný čin, nie každý za svoju časť, úsek. Iní slovani, súd zvažuje nelosepečenstvo celku, nie "vkladov" jednotlivcov. Príklad to lepšie osvetlí: ak 20 ľudí rozkradne 40 tisíc korún, sú súdení podľa odstavca s omnoho vyššou trestnou sadzbou, ako keby každý sám ukradol 2 tisíc korún. Preto akékoľvek "branie na seba" ktoré je falošné, priznanie, zaťažuje aj ostatných, vrátane toho, kto by mal byť vlastne chránený takouto výpovedou.

Políciu sa obvykle podarí získať ďalšie priznanie, ktoré dokazuje, že aj chránený človek sa dopustil toho istého činu, ku ktorému sa priznal už vypočúvaný. Oboch ich teda obžalujú, že konali vo vzájomnej súčinnosti, alebo polícia povie, že sa obidvaja dopustili toho istého činu, ale každý zvlášť /v inom čase, na inom mieste atď./ Je len samozrejmé, že každé "branie na seba" ako každá lož demoralizuje vypočúvaného.

Svetrovou väznoucou chybou je polemizovanie s vyšetrovateľom. Tento si obyčajne pozve niekoľko ďalších a otvorené hlásajú svoje politické názory. Tako "nosia na trh" nielen vlastnú kožu, ale aj ďalších ľudí. V polemike, ktorá býva prudká, často im ujde zaujímavá informácia a vyšetrovateľ, ktorý sedí obdaleč od diskutujúcich, bezpečne ju zaznamená, ako i ukrytý magnetofón.

V súkoli ŠtB je neraz tažko a často to zažiť, dokáža tolerovať aj chyby druhých - okrem vyloženého udavačstva. Skúsenosť ukazuje, že na morálne zlomenie vyšetrovaného sú najúčinnejšie metódy:

- poukúzať na rodinnú situáciu, keď priamo použiť lož "vaša manželka je tu tiež", "vaše dieťa môže dojsť k úrazu", "nemyslite si, že vaše deti budú nôcti študovať",

2. predstierať výpovede priateľov, niekedy aj predloženie falošného podpísaného protokolu proti obžalovanému. Preto n e v e r i t nikomu a ničomu, iba p r i a m e j konfrontáciu. Ale aj po nej - v nepriaznivom prípade - ostávan klúdný: pokial' son nezapieral a priateľ potvrdzuje niečo čo si ja nepamatám, zostávan pri pôvodnej výpovedi, že sa nepamatám, resp. odmietam vypovedať,

3. slúbovať prepustenie z práce a pod.,

4.. nasadiť do cely udavača. Ten potom potvrdí, akoby pri výsluchu, rad okolností. Vyšetrovaný sa tým vzdá svojej obrany slovami "aj tak všetko už vedia" a vypovedá. Protokol udavača sa potom v spisoch nonchádza. K tomuto poznatok: laik obyčajne vychádza z toho, že vedia všetko alebo nevedia nič.

Pravda býva uprostred, ale nepátram po nej. Ak zistím, že naozaj niečo vedia, n e p r i z n á n ľ o, t.j. zachován taktilku odmietania vypovedať, resp. nepamatáť sa. Ak totiž majú informáciu od udavača, fízla, zo sledovania alebo dokonca iba z protiprávneho odpočúvania telefónu, bytu alebo protiprávej kontroly korešpondencie, nerôžu s tým /alebo s ťažkostami/ vystúpiť pred súdom. Prečo by som im mal dať svoju výpovedou jediný dôkaz?!

Ak vedia nejakú informáciu od človeka, ktorý je v rovnakej situácii ako ja, môže sa stať, že tento svoju výpovied po čase odvolá, že ju niekto iný vyvráti a pod. A potom? Ostanie moja nečťastná výpovied. Dokonca aj keď u mňa našli nejaké veci, nepotvrdzujem ich vlastníctvo, lebo :

- nohol son ich zdvihnúť tesne pred zatknutím zo zeme,
- písme nemusí byť moje /grafologické posudky bývajú až prekvapivo nepresné a opatrné/,
- neskôr môžem povedať, že o týchto veciach vôbec neviem a pod.

Samotná informácia, t.j. okolnosť, o ktorej ŠtB vie, n i e j e v žiadnom prípade sama o sebe dôkazom. Dôkazom môže byť iba :

- výpověď svedka,
- výpověď obvineného,
- vecný či listinný dôkaz.

Vecný alebo listový dôkaz je dôkazom len v spojení s nejakou výpovedou alebo so znaleckým posudkom. Pred súdom nevyznie vieryhodne, keď major ŠtB svedčí, že zabavené veci boli napäť zabavené, ale na otázku obhajcu, či môže vylúčiť, že ich obžalovanému nohol niekto podstrčiť bez jeho vedomia na pracovisku alebo v byte tesne pred zadržaním a pod., nemá argument. Tieto verzie si však ponechávam až na súd, vyšetrovateľovi ich zásadne neuvádzam.

5. Výzvy: To ste chlap? Keď niečo urobím, tak sa priznám! Alebo si myslíte, že ste to nemal určiť ? a pod. Moja morálka sila nespočíva v priznaní, ale naopak, v dôstojnom ničaní. Polícia pre mňa nie je partner, ktorému by som bol povinný čokol'vek vysvetlovať. Znova priponína že ak občan nie je volaný ako svedok /t.j. pri informatívnom výsluchu alebo iba ako obvinený/, má právo vypovedať čo-koľvek /alebo nič/ a obhajovať sa akýkoľvek spôsobom.

Pre svedeckú výpovied je v podstate nutné použiť ustanovenie podľa § 100, odst. 2, ktoré zneje:

"Svedok je oprávnený odmietnúť vypovedať, ak by výpovedou spôsobil nebezpečie trestného stíhania seba, svojmu príbuznému v priamom pokolení, svojmu súrodencovi, osvojencovi, manželovi alebo druhovi, alebo iným osobám v pomere rodinnom alebo obdobnom, ktorých ujmu by právom pocitoval ako ujmu vlastnú".

Informujte sa navzájom a s týmto textom oboznámite ďalších občanov!

3. KONTROLA

V tejto kapitole ponúkame informácie o najčastejších spôsoboch kontroly občanov Štátnej bezpečnosti. Sú to teda súčinnky ako:

- a/ donová prehliadka,
- b/ sledovanie,
- c/ odpočúvanie bytu a telefónických rozhovorov,
- d/ korepondenciu.

Snaha po totálnej kontrole je typickou črtou totalitnej politicej mocenskej štruktúry. Kádrovanie, posudky, záznamy, hodnotenia a charakteristiky nás sprevádzajú už od narodenia. Metódy kontroly, ktoré v ČSSR nezákonne a protiústavne praktizuje ŠtB, majú v obšiatom až posledné ostrovčeky našej súkromia. Napriek tomu, že ŠtB disponuje veľkou technickou a odbornou kapacitou, je možné sa v brániť. Načas je výhoda, že ŠtB sa s tím sa dočasne súčasne s A/ Donová prehliadka.

V našom zákonnictve je niekoľko paragrafov, ktoré hovoria o tom, kedy a akým spôsobom môže byť prevedená donová prehliadka. Sú to paragrapy:

- 82 tr. pôriadku, ktorý hovorí, že donovú prehliadku možno vykonáť, ak je dôvodné podozrenie, že v byte alebo v inej k bytu prilahlnej miestnosti je vec, dôležitá pre trestné konanie.
- 83, odst. 1: osobe, u ktorej sa prehliadka koná, musí byť doručený odôvodnený písomný príkaz.
- 83, odst. 3: tento príkaz môže byť doručený až 48 hodín po donej prehliadke.
- 84: domovú prehliadku možno previesť iba po predchádzajúcim vypočúvaní, a to potom, keď sa nedocieli dobrovoľné vydanie hľa- danej veci.

V skutočnosti sa ale väčšina týchto ustanovení o b ch a d z a. Preto nemá zmysel na tomto mieste rozvádzat úvahy okolo zákonného znenia predpisov. Lepšie bude pridržať sa praxe, ktorá svedčí o tom, že prehliadky sa spravidla konajú bez predchádzajúceho vypočúvania. Často sa stáva, že osoba je pozvaná na výkonský sluch a v tom istom čase alebo po výsluchu sa prevedie prehliadka bytu, prilahlých priestorov a často i pracoviska. V praxi sa dodržiava predpis, že prehliadky sa musí zúčastniť dospelý člen domácnosti a tretia nezáčastnená osoba. Pri vedení prehliadky sa tiež viac alebo menej porušujú zákonné ustanovenia. Orgány by nemali prehliadať žiadny priestor bytu bez prítomnosti ašpon jedného dospelého člena domácnosti. Ak tak robia, možno žiadať zaprotokolovanie, že veci nájdené v tomto priestore sú podstrčené, priniesené, jednoducho cudzie. Dôležité je tiež spisovanie protokolu. Tretia trvá na presnom popise každej zadržanej veci, každúho papiera, pohľaďnice atď. Taký ná byť zákonný postup. Týmto možno často dosiahnuť i to, že veci ktoré pôvodne mali byť zabavené, napokon nie sú zabavené.

Prevencia proti prehliadkám spočíva v dvoch veciach:

- z preskribovaných materiálov si ponechaj v byte čo najmenej, iba tie, ktoré práve čítaš, ktoré chceš požičať a pod.,
- ostatný materiál ulož bezpečne niekde inde.

Aby sa tieto dve rady dali praktizovať, treba presnejsie definovať pojmy "proskribovaný materiál" a kedy je "bezpečne uložený".

Proskribovaný textom nie je len neoficiálne vydávaný text /tlačený, xeroxovaný, fotografovaný, písaný na stroji a iný/, ale i magnetofónové pásy s neoficiálnou hudbou, dokumentácie, osobné zápisku, fotografie a listy, výroky z listov, tlač, nahrávky. Teda všetko, čo by si nechcel vidieť v rukách ŠtB a čo by mohlo spôsobiť stíhanie alebo rozšírenie vyšetrovania na ďalšie osoby /kto je na tejto fotografii? - a podobné otázky/.

K pojmu "bezpečne uložené" treba povedať, že prehliadky bývajú dôkladné, knihy sú prelistované, prehliadnuté sú všetky bežne dosažiteľné priestory, včítane pracoviska. Preto ak náš možnosť, uprav dostatočne ľahko prístupný tajný priestor v dome /takýto možno ľahko nájsť v byte/. Rovnako účel môže splniť aj zatknutý kufr alebo skriňa v byte starých rodičov, priateľov.

K prevencii patrí aj určité predvídanie prehliadky. Pravdepodobnosť ohrozenia je väčšia, ak sa dvíha vlna perzekúcií v našom okolí, keď sa dozvieš, že pri výslúchev tvojich priateľov ich pozornosť sa zameriava na teba. A vtedy, ak ti hrozí trestné stíhanie, keď náš byť predvolaný na výsluch a pod. Tielkoto o prevencii.

Teraz uvažujme, že k prehliadke došlo a ŠtB našla v byte nejaký proskribovaný materiál, ilegálnu tlač a pod. Čo tu robiť?

Zákony ČSSR nepoznajú pojenie legálnej tlače. Nie je trestné vlastniť akúkoľvek tlač. Trestné je iba jej rozširovanie / paragraf polurovanie/, pričom treba "pobúriť" námenej dve osoby / nemusia byť poburené súčasne/. Z toho vyplýva:

- tlač si dostał poštou, bola ti niekym neznámym vhodená do poštovej schránky, bola ti zastrčená pod rohožku a vôbec netušíš, kto by ju mohol poslať alebo podstrčiť. Obálku si už vyhodil, lebo nemáš vo zvyku uschovávať staré papiere.

K tomu poznámká, že § 168 tr. zákona priano stančuje, že nemáš povinnosť nález, obdržanie alebo vlastníctvo takéto tlače hlásiť alebo odovzdáť orgánom.

- Tlač si nikomu nedával čítať, ani si nikomu nehovoril o jej obsahu. Tlač nečítala ani tvoja manželka, ani deti, rodičia, súrodenci. Na otázky ŠtB, či túto tlač čítali, všetci majú právo odmietnúť odpoveď /§ 100, pozri pri výsluchu/. Z tohto dôvodu všetok proskribovaný materiál dávaj čítať zásadne nedzi štyrmi očami /nebezpečenstvo zo strany rozširovania, nie vlastnenia/.

Ďalšou nezákonou metódou kontroly občanov zo strany ŠtB je

B/ Sledovanie, ktoré si vyžaduje osobnú prácu úradníkov ŠtB /podobne ako prehliadka/, preto sa k nemu nesiahá často. Zväčša je účelový alebo námatkový, len výnimocne systematické. ŠtB teda sieduje, keď:

- si bol u sledovaného,
- si v trestnom stíhaní,
- sa dozvie o konkrétej akcii, stretnutí,
- keď si bol práve pri výsluchu, hlavne ak je to prvý výsluch.

Pravdaze, dôvody k sledovaniu sú rozdielné.

Ako rozoznáš, že si práve sledovaný? Skús niekoho v meste sledovať. Aj bez odbornej prípravy a striedania špicľov zistíš, že je to celkom jednoduché. Na odhalenie sledovania niekoľko variant:

- vyhľadaj prázdnú ulicu, ktorú rýchlo prebehni. Zaboč za roh a po niekoľkých sekundách sa vrát a pozri späť do ulice, odkiaľ si vyšiel. Tvoj "tieň" beží alebo sa náhlí, aby si sa mu nestratil. Ak máš pochybnosť, celú situáciu zopakuj.

Podobne poslúži aj verejná doprava: staň si alebo saďni blízko dverí a v poslednej chvíli vystúp. Toto je zároveň spôsob, ako sa sledovateľa zbavíš.

Podobne môžeš naskočiť do mestskej dopravy v poslednej chvíli alebo v súrnom prípade do taxíka.

V letných mesiacoch je výhodné používať bicykel, ktorým môžeš aj tam, kde sa autom nedá prísť.

Treba si uvedomiť že ak sa aj nejakým spôsobom zbaviš sledovateľa v meste, ŠtB ti bude čakať pri mieste bydliska alebo pracoviska. Podľa praxe sledovanie prebieha spravidla do 21-22 hodín, v sobotu a nedele zriedky.

C/ Odpočúvanie

- telefónických rozhovorov

je oveľa častejšie ako si myslíš. Samotné nahrávanie rozhovorov totiž nevyžaduje osobitnú prácu. Ak usúdiš, že tvoje rozhovory sú odpočúvané, telefónuj len v najnutnejších prípadoch a nikoho nemeňuj, ručnej vysvetli opisom. Neuvádzaj termíny, hodiny, akcie. V Bratislave treba počítat s tým, že sa odpočúva každý telefón účastníka, ktorý bol na výpočúvaní. Ak si na výsluhu ešte neboli, rozhovory budú odpočúvané vtedy, ak:

- telefónuješ osobám politicky angažovaným,
- aktívnym knazom a laikom,
- chartistom,
- telefónuješ tým, ktorí sú vypočúvaní a pod.

Odpočúvané sú aj telefóny všetkých centrálnych inštitúcií, mass médií, vládnych úradov, advokátskych kancelárií a pod. Pri medzinárodnom telefonickom styku :

- do kapitalistických štátov totálne nahrávanie,
- do východosôrbskych námatkovo.

Preto je výhodnejšie telefonovať z pošty a nie zo súkromného bytu.

- bytu.

Zistiť, či byt je odpočúvaný, nemožno bez špeciálnej techniky. Spolicham sa na reálne ocenenie svojej situácie - do akej miery sú vo sfére záujmov ŠtB. Prax ukazuje, že ak sa do tejto záujmovej sféry dostanete a odpočúvanie ti namontujú, n.e.z. ba v í š s a h o ani vtedy, keď ich záujem o teba poklesne! ŠtB ná veľmi moderné odpočúvacie zariadenie a násť naliú nádej ho odhaliť. Východiskom nie je ani dôsledná cenzúra domácich rozhovorov.

Tu možno jedinú rada: pretože odpočúvanie je nezákonné, ŠtB nemôže tváriť názory, postoji a výroky využiť na priame stíhanie. Napriek tomu nie je v podezrivom byte rozumné hovoriť :

- o chystaných akciách,
- termíny a miesta pripravovaných stretnutí a pod.

Takéto poznatky môžete ŠtB využiť na zákrok alebo na trestné stíhanie.

D/ Kontrola korešpondencie

sa v ČSSR nezvykne skrývať, lebo listy prichádzajú otvorené, prelepene, prípadne i opatrené úradnou pečiatkou. Preto je výhodné posielané listy pečatiť alebo dôkladne prelepať. Korespondenciu majú kontrolovanú:

- fariské úrady, biskupské úrady,
- osoby sledované,
- kaštieľne,
- väznice.

Počítaj s tým, že tvoj písomný prejav môže byť podkladom pre celý rad trestných činov - poburovania, výtržnosti, hanobenia predstaviteľov štátu, marenia dozoru štátu nad cirkvami, čírenia po- plášnej správy a pod. - za podmienok, že :

- sa zreteľne podpíšeš,
- udáš svoju plnú adresu,
- v prípade vyšetrovania priznáš autorstvo.

Treba si uvedomiť, že v celej ČSSR na postáčach sú spolu pracovníci StB, ktorí kontroloujú listy, podané vo väčšom množstve a vôbec každý neobvyklý prípad.

Pokiaľ ide o korešpondenciu z kapitalistických štátov, táto je pravdepodobne kontrolovaná v plnom rozsahu /viacvrstvové fotografovanie listov nevyžaduje ich otvorenie a poškodenie!/. Fotokópie tejto korešpondencie sú zazladaň do kartoték, kontrolované a v prípade záujmu ŠtB o ne používané.

Z východnej Európy korešpondencia zatiaľ pravdepodobne nie je takým spôsobom kontrolovaná.

Ochrana pred kontrolou korešpondencie :

- v rímskej ČSSR :
 - nepísať na adresy evidentne kontrolované a zvoliť inú formu styku,
 - ak máte kontrolovanú korešpondenciu, získaj inú adresu, na ktorú mi budú odosielané listy a kde ju potom vyzdvihnenie.
- zo západných štátov :
 - svoje listy posielam cez Maďarsko,
 - listy prijínam na adrese priateľa v niektorom socialistickom štáte, ktorý nie je kontrolovaný. On ich vloží do novej obálky a zašle do ČSSR :
 - priamo na moju adresu,
 - nepriamo na adresu môjho priateľa v ČSSR, u ktorého si ju vyzdvihnenie.

- o -

INFORMUJ SVOJICH PRIATEĽOV !

- o -

"Totalitarizmus svojimi koncentrákmi vyvrátil falečné manieristické predstavy pekla. Okrem toho zaistil ľudskej mysli prístup k pravej podobe pekla, ktorú možno - práve vďaka totalitarizmu - geometricky vytýčiť úmerou: možnosť človeka vytvoriť peklo je priamo úmerné nemožnosti človeka vytvoriť ráj - s touto modifikáciou: človek vytvára peklo priamo úmerne so snahou vytvoriť nebo na zemi,

Mladý Hegel a s ním Hlderlin a Schelling mali ako vzor dokonalejší, len všeobčažnej syntézy gréckeho človeka, mladí marxisti za takýto nad-dialektický vzor a neotrasitelný základ všetkej dialektiky majú sovietskeho, čínskeho revolucionára.

Z knihy Rio Preisnera: Kritika totalitarizmu. Fragmenty. I., zv.,, Kresťanská akadémie, Rím, 1973.

- o -

S T E O D P O Č Ú V A N ľ !

Niekedy nás strášia slovani: Vieme o vás všetko. S našou technikou nám pod dehľadom každý váš krok, každé vaše slovo a pod.

Ako obvykle, naši vyšetrovateľia sú nepresní a preháňajú. Nie je to ich technika, pretože v oblasti elektroniky a hlavne miniaturizácií sú socialistické štaty o mnoho rokov pozadu za Západom a aj keď ministerstvo vnútra nie je pri pridelovaní devíz na nákup elektronických prístrojov zo Západu skoro vôbec obmedzované /pre nákup liečiek alebo lekárskej elektroniky nie je štátna pokladňa ani zdaleka taká štedrá!/, ani vyspelá kapitalistická technika ani armáda fizlov a ich civilných donášačov n e z n ď ě všetko. Ako ukazuje prax, z toho čo by chceli vedieť, vedia iba zlomok!

Na druhej strane by bolo nesprávne a veľmi nebezpečné ich podceňovať. Moderná elektronika nacaj dokáže mnoho a môže často nepríjemne prekvapíť. Ak vieme čo najú a na čo sa zmôžu, aj my môžeme zvážiť čo je rozumné, čo si môžeme dovoliť a čomu sa vyhnúť či ako sa vyhnúť, pretože existuje mnoho jednoduchých rád a receptov, rešpektovanie ktorých môže podstatne znížiť účinnosť elektronického dozoru.

V tomto krítkom texte sa pokúsime podať všeobecný a stručný prehľad hlavných techník sledovania a špecializované prístroje na západnom trhu s ich parametrami a príslušenstvom v tuzexových korunách /TK/ z roku 1976. Zároveň navrhнемe opatrenia na zniernenie dôsledkov tejto nevítanej starostlivosti ŠtB o našu osobu. Uvedené ceny iste denaskujú tajné rozpočty ministerstva vnútra a posilnia sebadôveru sledovaných keď sa dozvedia, kolko do nich toto ministerstvo investuje! Čielen treba ešte povedať, že technika v tejto oblasti napriekuje najrýchlejšie a dnes možno hradovo oddeliť ľudský hlas od zvukovej kulisy, teda každý môže byť perfektne odpočúvaný a sledovaný. Záleží iba na dôležitosti, ktorú konukol'vek z nás prisúdia pracovníci ŠtB.

O d p o č ú v a n i e t e l e f o n i c k ý c h r o z h o v o r o v .

Hoci je ich odpočúvanie v ČSSR trestné /§ 239-240 tr. zákona ho trestajú ešte dvoma rokmi väzenia/, ministerstvo vnútra organizuje trestné odpočúvanie rozhovorov mnohých bývalých politických prominentov- a nielen bývalých. Preblémom nie je odpočúvanie zorganizovať, ale nať dostať pracovníkov, ktorí by nahrané rozhovory vypočuli, analyzovali a vyhodnotili. Počet odpočúvaných rohovorov v Prahe sa dá odhadnúť na niekolko stoviek. S odpočúvaním zastupiteľských úradov, novinárov a iných podozrivých cudzincov len ďažko presiahne číslo tisíc.

Organizovanie odpočúvania je v ČSSR minoriadne jednoduché. Každý obyvateľ telefónna ústredňa má vyhradenú miestnosť, cez ktorú prechádza časť liniek. Do tejto miestnosti nemajú prístup civilní zamestnanci spojov. Previest hoci ktorú linku do tejto miestnosti nie je technický problém, ani pripojenie magnetofónu, ktorý automaticky - a najnovšie mikrozáznamov. magnetofón sa automaticky zapína a vypína počas rozhovoru. Magnetofón býva vybavený i zariadením, ktoré automaticky zaznamenáva aj volané číslo /tento tzv. dekódér stojí asi 4000 TK/.

Telefonické rozhovory nožno odpočívať aj bez prístupu do telefónnych centrál napr. "stetoskopem", ktorý sa môže prilepiť kdekol'vek k vedeniu a ktorý indukčne sníma rozhovory a tieto zapisuje alebo vysiela. Použitie tohto stetoskopu nezanecháva žiadne stopy. V najjednoduchšej verzii takéto zariadenie stojí asi 600 TK. Táto technika sa často používa na Západe, kde sú tajné služby viac obmedzované a pod väčšou kontrolou štátu.

Ďalšie možnosti sú v tom, že mikrofónna sliečka sluchadlová vložka v telefónnom prístroji môže byť vymenená za vzhľadovo rovnakú, avšak s odličnou funkciou: do modifikovanej vložky môže byť namontovaná vysielačka, ktorá sa môže napájať z vlastnej batérie so životnosťou asi 120 hodín alebo z telefónnej siete. Táto vysielačka prenáša telefonický rozgovor alebo rozhovor v miestnosti i pri zavesenom sluchadle až do vzdialenosťi 250 metrov, kde môže byť zaznamenaný na magnetofón alebo odpočítavaný. Montáž alebo výmena vložky trvá necelú minútu. Pokiaľ má zariadenie vlastný zdroj, nemožno ho zistiť ani neraním elektrického prúdu v telefónnej sieti pri zvesenou sluchadle. Cena výmenných vložiek sa pohybuje medzi 600-1000 TK.

Podobné zariadenie možno ďalej modifikovať vysielačkou v sluchadle, ktorá slúži k odpočítaniu do vzdialnosti 10 metrov od prístroja so zapínaním a vypínaním na diaľku pomocou zvláštneho kódovacieho zariadenia pri výtlačení čísla účastníka. Takéto odpočítanie v miestnosti možno tiež organizovať cez automatické medzinárodné ústredne, ovšem pri cene zariadenia vyše 10 tisíc TK.

Sú však aj nenáročné riešenia: jednoduchou zmenou zapojenia prístroja zostáva mikrofón zapojený aj pri zavesenom sluchadle do vidlice a prítem rozhovory v miestnosti sú zaznamenávané v ústredni.

Treba povedať, že na odpočítanie miestnosti možno použiť každý telefón. Cez zvončekové vedenie, ktoré zostáva zapojené aj po zvesení sluchadla, môžno v ústredni porocou filtrov a zosilňovača odpočítať rozhovory v miestnosti. Čitlivosť tejto metody a kvalita reprodukovaného rozhovoru je však podstatne nižšia ako pri použití vyššie spomenutých špeciálnych zariadení. Je však najjednoduchšia a v ČSSR nie je spojená so žiadnym rizikom, preto je pravdepodobne najpoužívanejšia. Stopercentnou ochranou proti tomu je odpojenie telefónnej šnúry zo zásuvky počas dôležitých rozhovorov.

Z uvedeného vyplýva, že v ČSSR, kde celá telefónická siet je k dispozícii ministerstvu vnútra, odpočítanie telefonických rozhovorov alebo použitie týchto k odpočítaniu rozhovorov v miestnosti nie je žiadnym problémom.

Popis techniky odpočítania naznačuje aj s p o d s o b y o b r a n y . Niekoľko praktických rád :

1. Dôležité rozhovory prevedť z bytu "nezávadného" priateľa alebo z pašty, prípadne z automatu.
2. Pretože služba pri vysielačkách, magnetofónoch a batériach nie je a ani nemôže byť permanentná, prispievaj k vyčerpaniu batérie tým, že výtlačíš napr. číslo "čo dnes varí", "predpoved počasia", "programy kin" a pod. a nechaj hodinu hovoriť. Môžes si byť istý, že príslušný pracovník ŠtB bude po 14 dňoch s radostou počúvať, čo nu má manželka navariť alebo aké bolo počasie. Ak máš podozrenie, že prístroj je upravený na odpočítanie miestnosti, nechávaj vedľa neho zapnuté rádio na stanici Hviezda.
3. Nenápadne vymení vložku za inú, novú alebo celý prístroj s príbuzným sliečkom priateľom, starcom matkou a pod. Totiž počet týchto prístrojov je v ČSSR obmedzený.
4. Najúčinnejším opatrením je vytiahnut kábel zo zásuvky alebo preniesť prístroj do inej miestnosti. Do bytu si daj namontovať niekoľko zásuviek, ktoré je správa spojov povinná previesť na požiadanie za malý poplatok.

5. Technicky zdatnejší môžu odpočúvanie zistiť nasledovne: v miestnosti s prístrojom nechaj zapnuté rádio a skús zmerať prúd v telefónnom vedení - napr. pri vchode do bytu. Pravdepodobnosť inštalácie vležky s vysielačkou je u nás malá pre nevýhodu častej výmeny a teda opakovanych návštev nášho bytu v neprítomnosti.

Odpocuvanie niestnosti.

Odpočúvanie niestnosti a budov bez telefónov nie je dnes problém. Ako ukazuje skúsenosť, čs. Štátnej bezpečnosti v niektorých prípadoch používa ešte zastaranú techniku prevrtavania múru v či stropov na inštalovanie citlivých mikrofónov, spojených priamo s magnetofónom alebo vysielačkou a napojených na elektrickú sieť. Zdá sa, že v týchto prípadoch ide skôr o súčasť komplexného pôsobenia na psychiku vybraných ľudí. Takéto zariadenia boli inštalované v bytoch Vojclava Hayla roku 1968, fyzika Dr. Janoucha roku 1969 a sociológa R. Battéka roku 1975. V jednom prípade bola k zamaskova-nému zariadeniu pripojená tabuľka so štátnym znakom a textom "Štátne nivelizácia, poškodenie sa trestá".

Väčšinou treba sledovať niestnosť raz alebo viackrát navštíviť a inštalovať tzv. "plošticu". Ich technické parametre a kamufláž je rôzna. Tieto miniatúrne mikrofóny a vysielačky môžu byť autonome, t.j. nezávislé na elektrickej sieti, teda s vlastnými batériami s obmedzenou životnosťou alebo permanentné, ak sa napoja na elektrickú sieť. Možno ich zapínať a vypínať na diaľku.

Najmenšia "ploštice" na západnom trhu má priemer 9 mm, výšku 15 mm a výšku 6 gramev. Je schopná zachytiť rozhovor zo vzdialenos-ťi až 10 metrov a prenášať ho rádiom do vzdialenosťi 100 metrov. Batéria vystučí na 12 hodín prenosu. Takáto "hračka" sa predáva za 1500 TK.

Väčšina variantov takého zariadenia je nenávia ako krabička zápaliek. Niektoré vysielačky, vybavené supercitlivými mikrofónmi, môžu prenášať rozhovory z miestnosti až do vzdialenosťi 4 km. Ba-térie zaisťujú životnosť do 100 hodín. Niektoré "ploštice" elimini-nuju náhodné šumy a hluk a zabezpečujú veľmi kvalitný prenos. Ich cena sa pohybuje medzi 500 až 1000 TK. "Ploštice" môžu byť rôzne zariadené, napr. ako hodinky, popolník, pero, zapalovač. Pretože vynikajúca kamufláž môžu veľmi ľahko vykonať špecializované labo-toria ministerstva vnútra ci jeho 8. správy, nenáznysel sa ľou zvlášť zaobrátať.

Výhodnejšie je inštalovať "plošticu" na napájanie z elektrickej siete, pretože má neobmedzenú životnosť a na jej inštalovanie stačí jedna návšteva bytu. Toto zariadenie môže byť umiestnené v blízkosti elektrického vedenia a tým ho možno pri starestlivej pre-hliadke ľahšie odhalit. K dočasnúmu zneškodeniu stačí vypnúť hlavný vypínač elektrického prúdu v byte. Západné firmy ponúkajú takéto "ploštice" v rôznej úprave, napr. v elektrickej rozvodjke, v nesviatisej žiarovke, v malej krabičke v televíznom alebo roz-hlasovom prijímači a pod.

Súčasná elektronika ponúka aj také možnosti odpočúvania, pri ktorom sledovaný byt netreba vôbec navštíviť. Je to napr. elektro-nický stetoskop, ktorý sa priloží k múru, stropu, diaľke sledova-ného bytu. Tento prístroj môže akustické signály z bytu zesilniť až 12000 krát, zapisovať na magnetofón alebo prenášať vysielačkou do vzdialenosťi niekdeľko sto metrov. Stetoskop s vysielačkou je malá krabička rozmerov asi 5 x 5 x 10 cm, batéria postačí na 100-200 hodín prevádzky v cene asi 1500 TK. Tieto prístroje sa zvyčajne používajú na krátkodobé odpočúvanie v chatách, hoteloch atď. Sú jednoduché, nevyžadujú zložitú inštaláciu a nezanechávajú stopy.

Súčasná laserová technika dovoluje aj iný spôsob odpočúvania, a to zvánka, zo vzdialenosťi až 800 metrov pomocou líča, zameraného na okno odpočúvanej niesťnosti. Akustické vlny - reč - v niesťnosti rozschvieva okenné sklo, ktoré laserový lúč po odrazení zo skla vyhodnocuje elektronickým zariadením, neniacom elektrické knitanie nazajúce reči. Zariadenie váži asi 10 kg a má vzhľad dalekohľadu so statívom. Cena presahuje 10 000 TK. Obrana je jednoduchá: ľahké záclony, závesy, otvorené okno, zapnutý rádioprijímač blízo okna.

Odpočúvanie v otvorenom priestore vyžaduje tzv. mikrofón s citlivým zosilovačom. Prístroj však je účinný maximálne na vzdialenosť 70 metrov, z ktorej je schopný odlišiť hovorené slovo. Zariadenie má vzhľad reportérskeho magnetofónu zaveseného na pleci a spojeného káblom s 20-30 cm dlhou rúrkou ako veľký teleobjektív.

Účinné odhalenie a zneškodenie opísaných zariadení je často nemožné. Na ich odhalenie je vyvinutá celá séria ponôcek a zariadení, ale ich využitie nie je veľké. Z jednoduchších zariadení uvedme citlivý hladač kovových predmetov, podľa citlivosti a vytvárenia v cene 200 až 2000 TK, schopný odhaliť kovovú ploštiču. Prístroj na odhalenie vysielačky v bezprostrednej blízkosti alebo v byte stojí asi 1000 TK. Profesionálny prístroj na odhalenie "ploštič" alebo vysielačiek však stojí už 10 000 TK. Ten-to prístroj môže byť zapnutý počas dôležitých rozhovorov a automaticky kontroluje všetky frekvencie od 1 MHz do 1 GHz a akusticky alebo opticky upozorní, či v blízkosti nebola na diaľku zapnutá "ploštiča".

Vlastnenie týchto prístrojov v ČSSR nie je v rozpore so zákonom, avšak pre amatérov nie sú dostupné. K uvedenému niekoľko rád:

1. Dôležité rozhovory alebo diskusie uskutočňujte radšej v žďare na prechádzkach a výletoch. Verte si rôzne trasy, lebo vtedy je odpočúvanie prechádzajúcich osôb prakticky nemožné, pokiaľ nemáte "ploštiču" pripevnené v kabáte alebo na klobúku. Navyše prechádzky sú zdravé a upevňujú nervový systém. Jednou rannou zabilite dve ruchy!
2. Ak sa vám podarí objaviť "ploštiču" alebo iné odpočúvacie zariadenie, ihneď ho zničte. Za to nikto nemôže stíhať. Vlajča príslušníkov bezpečnosti nemá význam, lebo títo nič nevyšetria a navyše ho namontujú niekomu iného - ak nie zasa Vám!
3. Občas si skontrolujte byt, či sa neobjavili vodiče vedúce "do neznáma". Ďalej nechávajte často cez deň zapnutý rádioprijímač, aj keď nie ste doma. Jeho celodenná činnosť stojí málo - ale môže výbit batériu ploštiču alebo zaplniť magnetofónovú pásku programom stanice Rviezda. Odpočúvanie veľmi stážajú zapnuté dve rádia, vyladené na rôzne stanice.

Fotografovanie.

Niekto boli pri vypočúvaní konfrontovaní fotografiami, zhodovanie pri nezvyčajných podmienkach. Uvedme si ešte možnosti fotografickej techniky.

Fotografovať možno i cez zrkadlá alebo matné sklá sanitných vozidiel. Fotografovať v noci nie je problémom. Existujú veľmi citlivé filmy a prístroje pre nočné pozorovanie či fotografovanie pomocou infračerveného svetla. Reflektor infračerveného svetla, ktoré je ľudskému oku neviditeľné, môže v úzkom búželi osvetliť krajinu až do vzdialenosťi 500 metrov. Pozorovanie alebo fotografovanie sa potom uskutoční pomocou špeciálneho dalekohľadu alebo filmu. Cena zariadenia asi 6 až 7 tisíc TK.

Býť dokonalejší elektronický prístroj zosilňuje tzv. reliktné svetlo. Tento prístroj v cene 30 tisíc TK nepotrebuje zdroj svetla. Reliktné, čiže zbytkové svetlo, odrazené od hviezd alebo od mesiaca postačuje na pozorovanie krajiny.

Je prirodzené, že fotografické prístroje, spojené s automatikou a pomocou teleobjektívov sú schopné zaznamenať návštevy a pod. Ich inštalovanie je však dosť náročné a preto dosť vzácné.

Na záver tohto stručného prehľadu modernej techniky, ktorú môžu pracovníci štátnej bezpečnosti používať k obmedzovaniu osobnej slobody a práv občanov iba toľko, že uvedené zariadenia patria k špičkovým ~~zariadeniam~~ západných firien a je verejným tajomstvom, že ich hmlivými odberateľmi sú práve východoeurópske ministerstvá vnútra.

- o -

Od K. Preisnera z knihy "Kritika totalitarizmu. Fragmenty. 1.zv.", vydala Kresťanská akadémia v Ríme roku 1973, vyberame na doplnenie strán :

Cirkvi sa nikdy nepodarilo aplikovať kláštorný systém na svet. Ani sa o to nepokúšala. K tomu dospel svet sám, akonáhle sa odvrátil od Cirkvi a rozhadol sa spasit sám seba v akomsi totálnom, všešvetovom a všečudskom kláštore.

Nepatrny miestopisný rozdiel medzi vyhnaniom z pozenského raja a úsilím obnoviť raj na zemi vedie niektorých pomatených kresťanov k tomu, aby sa postavili proti Bohu / v mene nejakého pokrovového arcibiskupa/, proti Jeho rozhodnutiu dať človeku raj, vyšlý z rúk Božích, nie z rúk človeka.

Padlí anjeli nie sú anjeli mimo raj /ako je mimo raj i človek na zemi/, ale anjeli naveky očúdení do pekiel, reprezentanti a agenti pekla. Treba to zdôrazňovať preto, že človeka situácia "mimo raj" niekedy zvädza k tomu, aby sa s tými démonmi solidarizoval.

"Byť svetský" - Hölderlin napísal tento zvodný záver básne - má predovšetkým mnoho významov. Dnes to znamená: byť pokrovový, byť lavičiarky liberálnej, čo je iba ideologický opis celkom ne-kresťanského ; prináležať bezo zbytku tomuto svetu. Kresťanstvo začína však až tam, kde byť svetský znamená neodvratne sa od sveta, od ktorého nás osloboďil Kristus, neodvratne sa preto, že je v ňom prítomný Kristus, csloboditeľ sveta.

Ježiš Kristus svojou ľudskou podstatou patril do kráľovského rodu, svojou božskou podstatou demonštroval ustavičnú službu ľudstvu. Utiekáť sa tu k lacným analogiam o "proletárskom" pôvode Ježiša prezrádza práve onú neschopnosť pochopiť Kristovu absolutnu nezávislosť od sveta, pre ktorú bol - na dôkaz svojej prítomnosti v ňom - ukrižovaný. Akc Človek prináležal Kristus do rodu vladárov, ako Boh sa obetoval ľudstvu. Vládne teda ľudstvu ako človek, pretože sa zaň obetoval ako Boh, alebo mu vládne ako Boh, pretože bol ukrižovaný ako kráľovský človek? Z tejto zdanlivej dialektiky vyplýva snáď jedine to, že otázku nemožno riešiť antropologicky ani sociologicky, tým menej politicky, ale jedine mystériom identity absolútne slobodnej a absclutne sa odovzdávajúcej lásky, ktorou je Kristus. Z tohto mystéria vyplýva potom druhotne i nepretržitá prítomnosť Krista v dejinách sveta, ktorá ho tiež pozdvihuje nad všetky sociálne klasifikácie.

Moderným sa teraz stáva i poukážanie na otrocký, proletárky charakter prvých kresťanov. Ale práve v moderných otrockých totalitárnych systémoch sa ukazuje znova pôvodná štruktúra kresťanov: ako spoločenstva duchovnej elity, bez ohľadu na sociálny pôvod, na vzdelanie nadobudnuté vo svetských učilištiach.

Jediné premenenie a pozdvihovanie pri svätej omši, ktorú slúži zabudnutý, prestárly knaz kdesi v stratenej komôrke na periférii obludného nesta svetovej ríše totalitarizmu, zatieňuje všetky jej nádhery, všetky jej triumfy, všetky jej zdarlivé, zaprášené víťazstvá. A napriek tomu sa nájdú kresťania, ba i knazi, ktorí sú ochotní vziať sa tohto ľahkého, dávno už vybojovaného víťazstva za cenu spoluúčasti na pominutelnej sláve totalitárneho systému, ktorý ovŕšuje svoj triumf požieraním svojich uctievačov.

K rovnosti ako spoločenskému systému na prechode k nezastretému totalitarizmu sa viaže istá ekonomická starostlivosť, záťaľčo dovršený a v sebe upevnený totalitárny systém všetku ekonomiu /ako čosi banálne konzervujúce, zavŕšeniahodnú skutočnosť/ trpí iba v podstate abstraktnou hrou čísel.

Prax, nie kritika rozhoduje. Prax v kresťanskej kultúre vychádzala z polarity autority a slobody, v okcidentálnej kultúre z polarity diktátu a anarchie. V totalitárnom systéme vychádza z identity ľubovôľe a otroctva. Praktický marxizmus vyúsťtuje vždy a zákonite do tejto identity, nakoniec vždy znamená iba praktické uskutočnenie všetkých možností otroctva - v zmysle ekonomickom, civilizačnom, kultúrnom atp.

Civilizácia bez Krista nezadržiteľne klesá do identity parazitnej ľubovôľie a otroctva jej obetí.

Osamotenosť ľudí v totalitarizme má podobu osamelosti v smrti. Systém totalitarizmu v mnohom pripomína akúsi neskutočnú ríšu mŕtvych. Na rozdiel od starých totalitárnych civilizácií /Egypt, Sumer, Babylon/, ktoré žili kultom mŕtvych a smrti, moderný totalitarizmus žije utopistickým kultom nenaistených. /Nie náhodou je legálny potrat v totalitarizme samozrejmosťou/.

Dejiny bez Krista sa nakoniec obracajú proti sebe samým, stávajú sa bezobsahovými dejinami protidejinnosti.

Bolševický totalitarizmus zásadne označuje za "fašizmus" nie jemu podobný totalitárny sestém, ale demokraciu. To preto, lebo za každou identifikáciou fašizmu /presnejšie: nacizmu/ s bolševickým totalitarizmom celkom správne taší identifikovanie samého seba; a toho sa zubami nechtami bráni.

Túto priamu identifikáciu samého seba všetci liberálni politológovia odmietajú ako nebezpečnú simplifikáciu. V teórii možno majú pravdu, nacizmus nie je presne to isté čo bolševizmus; ale v dejinnej praxi, v ktorej sa prejavuje obmedzená škála možností ľudskej aktivity výraznejšie ako v teoretických špekuláciách, podobnosť nacizmu a bolševizmu v ich deštruktívnych intenciách a "zariadeniach" je ľudskými zmyslami nerozlišiteľná.